

GALA gemeentebeeld Hardenberg

Cijfermatige onderlegger bij plan van aanpak GALA

Mei 2023

www.ggdijsseiland.nl



Doel

Dit GALA-gemeentebeeld geeft inzicht in:

- Prognose van en ontwikkelingen in de bevolking van de gemeente
- Kenmerken van de bevolking van de gemeente op het gebied van gezondheid en welzijn aan de hand van de GALA-doelen.

Het gemeentebeeld is een middel om te komen tot beter zicht op de gemeentelijke opgaven en om over in gesprek te gaan met samenwerkingspartijen in de gemeente (het 'duiden' van de cijfers). Gemaakte afspraken en toegekende acties worden opgenomen in het GALA plan van aanpak.

Het GALA-gemeentebeeld is opgesteld op basis van data uit de Gezondheidsmonitoren van GGD IJsselland (www.ijssellandscan.nl), aangevuld met beschikbare openbare data.

Inhoudsopgave

Demografische ontwikkelingen

GALA-gezondheidsdoelen:

- A. Terugdringen van gezondheidsachterstanden (o.a. **SES-WOA, Kansrijke Start**).
- B. Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten (incl. **luchtkwaliteit**).
- C. Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis (o.a. **sociale contacten, vrijwilligerswerk, mantelzorg en eenzaamheid**).
- D. Een gezonde leefstijl (o.a. **overgewicht, bewegen, alcoholgebruik, roken en drugsgebruik**).
- E. Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid (o.a. **angst&depressie, stress**).
- F. Vitaal ouder worden (o.a. **valpreventie en zingeving**).

Kernen in de gemeente Hardenberg



GALA

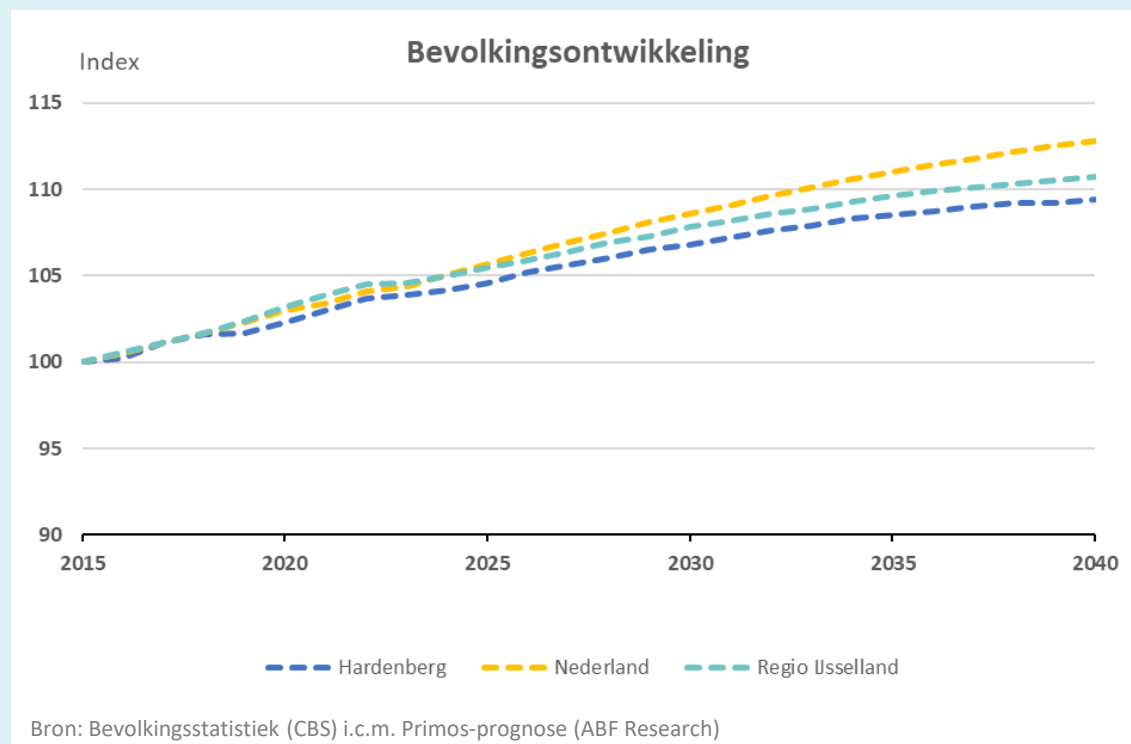
Gezond en Actief Leven Akkoord



IJsselland

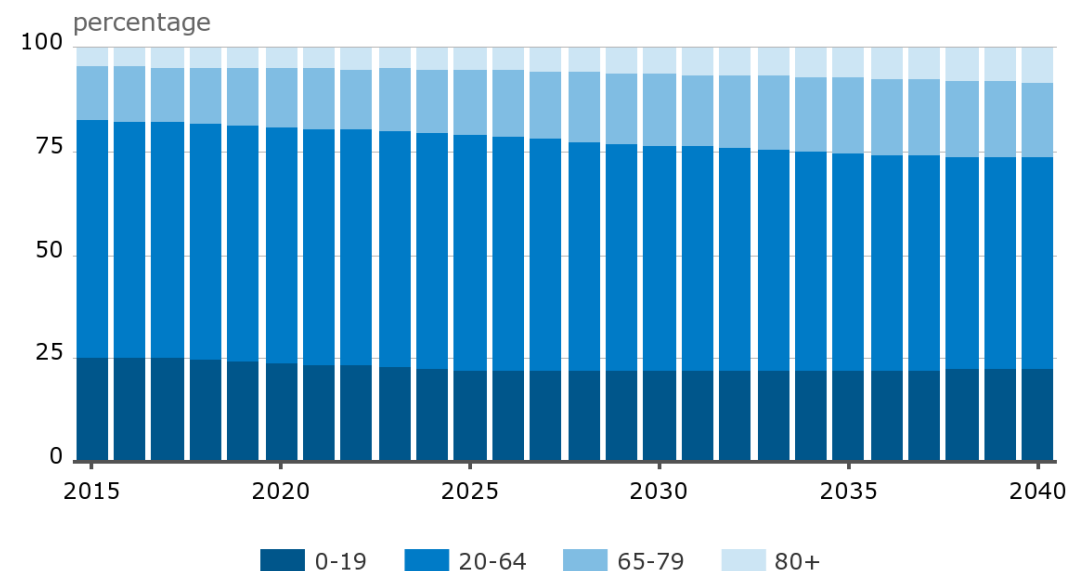


Demografische ontwikkelingen



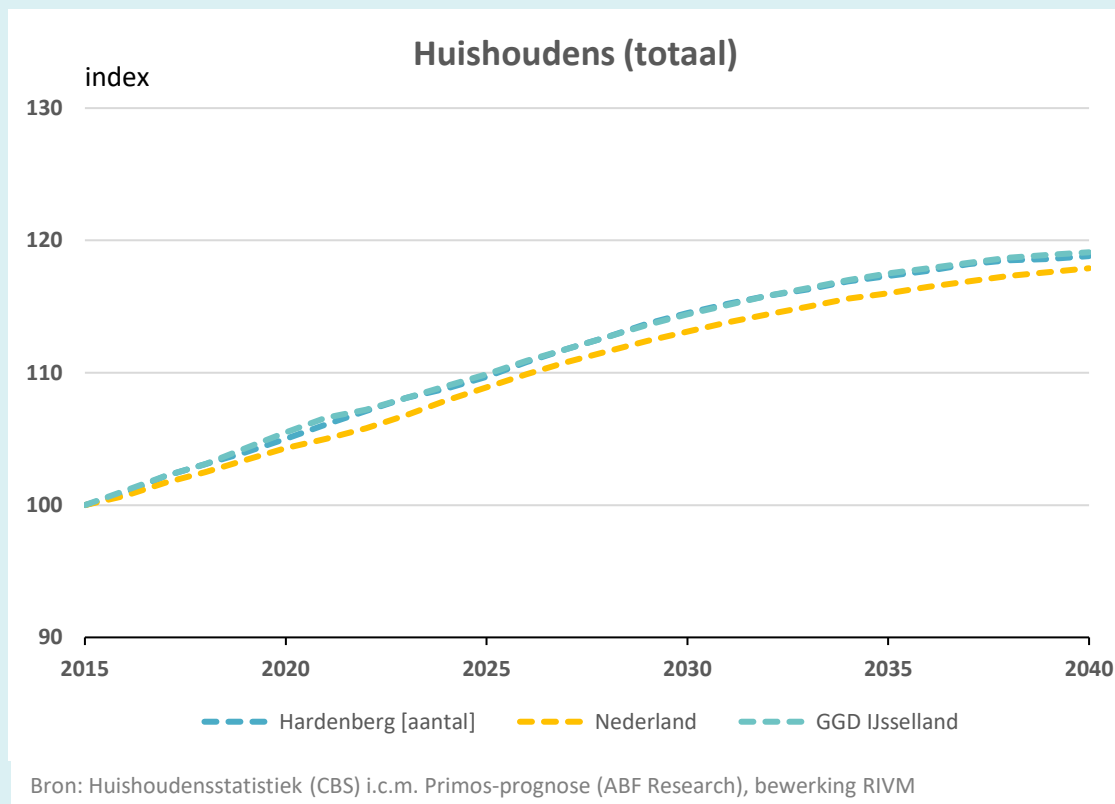
Aantal inwoners in de gemeente Hardenberg stijgt met 9% tot 65.170 inwoners in 2040. In de regio IJsselland en in Nederland is de stijging iets sterker (respectievelijk +11% en +13%).

Leeftijdsofbouw Hardenberg

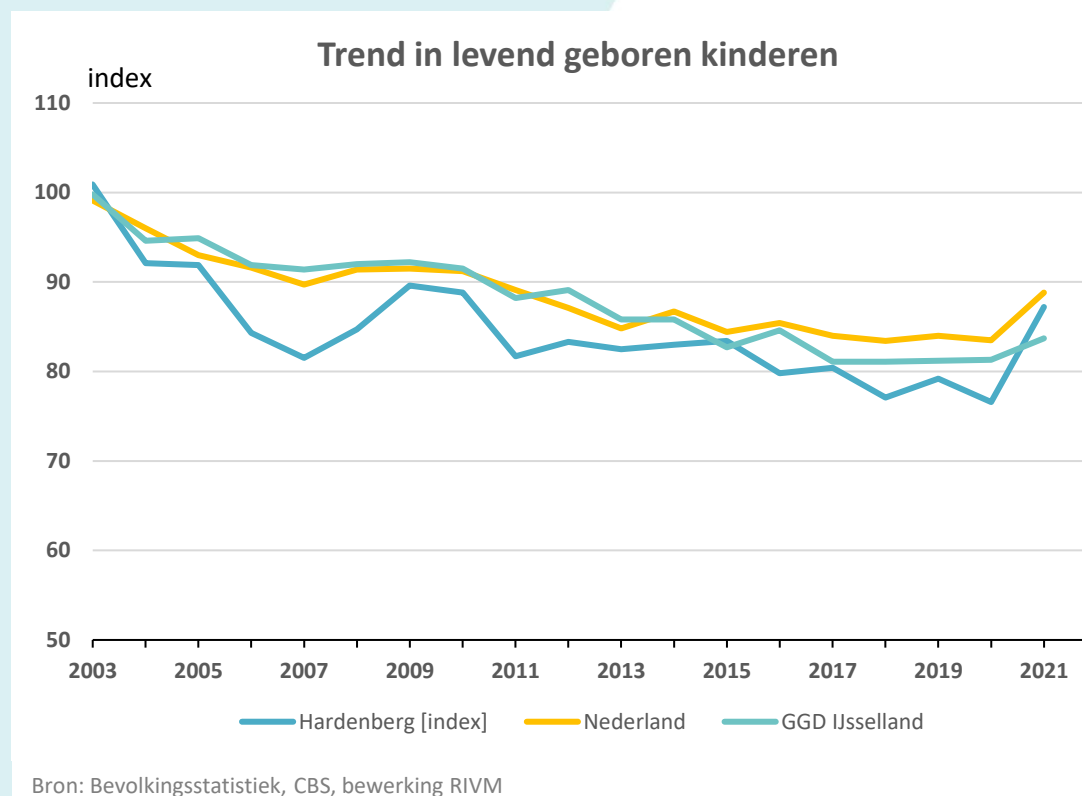


In de periode 2023 – 2040 neemt in de gemeente Hardenberg het **aandeel inwoners van 65-79 jaar** toe van 15% naar 18% en het aandeel van de groep **inwoners ouder dan 80 jaar** stijgt van 5% naar 8%.

Demografische ontwikkelingen

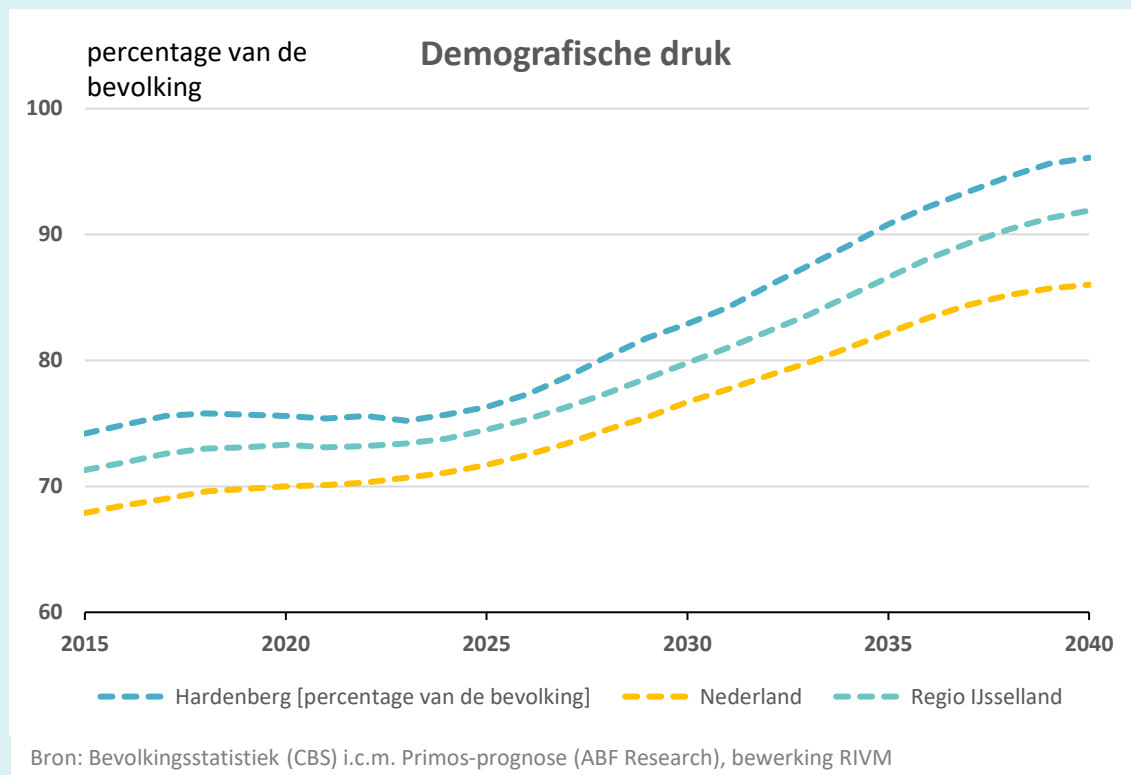


Het aantal **huishoudens en eenpersoonshuishoudens** in de gemeente Hardenberg stijgt met 10% van 2023 tot 2040. Dit zorgt voor een **grotere vraag naar woningen**. Deze stijging is vergelijkbaar met de stijging in Nederland en in de regio. 48% van de 65-plussers en 58% van de 80-plussers **woont in 2040 alleen**.



In de gemeente Hardenberg ligt het **geboortecijfer** tot 2020 lager dan in Nederland en in de regio. Vanaf 2020 stijgt het geboortecijfer. In Hardenberg stijgt het geboortecijfer harder dan in Nederland en in de regio.

Demografische ontwikkelingen



De **demografische druk** geeft inzicht in de verhouding tussen het niet-werkende deel van de bevolking en het werkende deel van de bevolking.

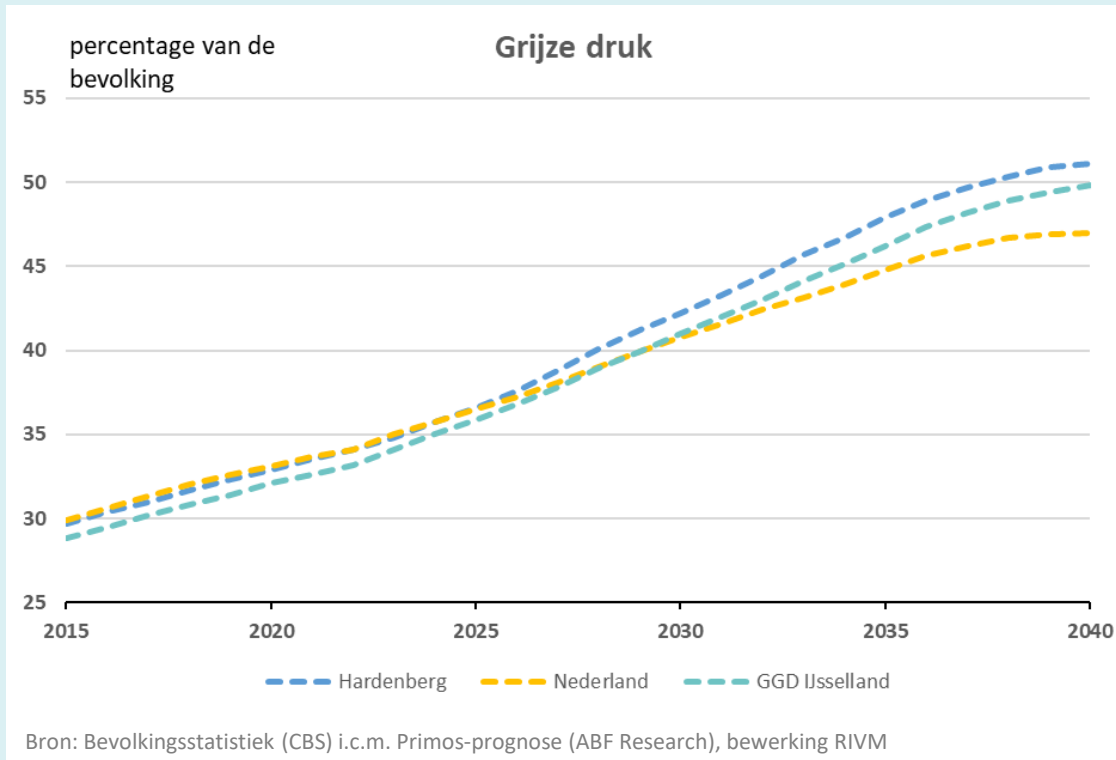
De groep werkenden is dus klein t.o.v. de niet-werkende ouderen en jeugdigen.

De demografische druk in de gemeente Hardenberg is hoger dan in Nederland en in de regio en stijgt tot 96% in 2040. Dit zorgt voor een **hoge zorgdruk** voor de 20-tot 65-jarigen.

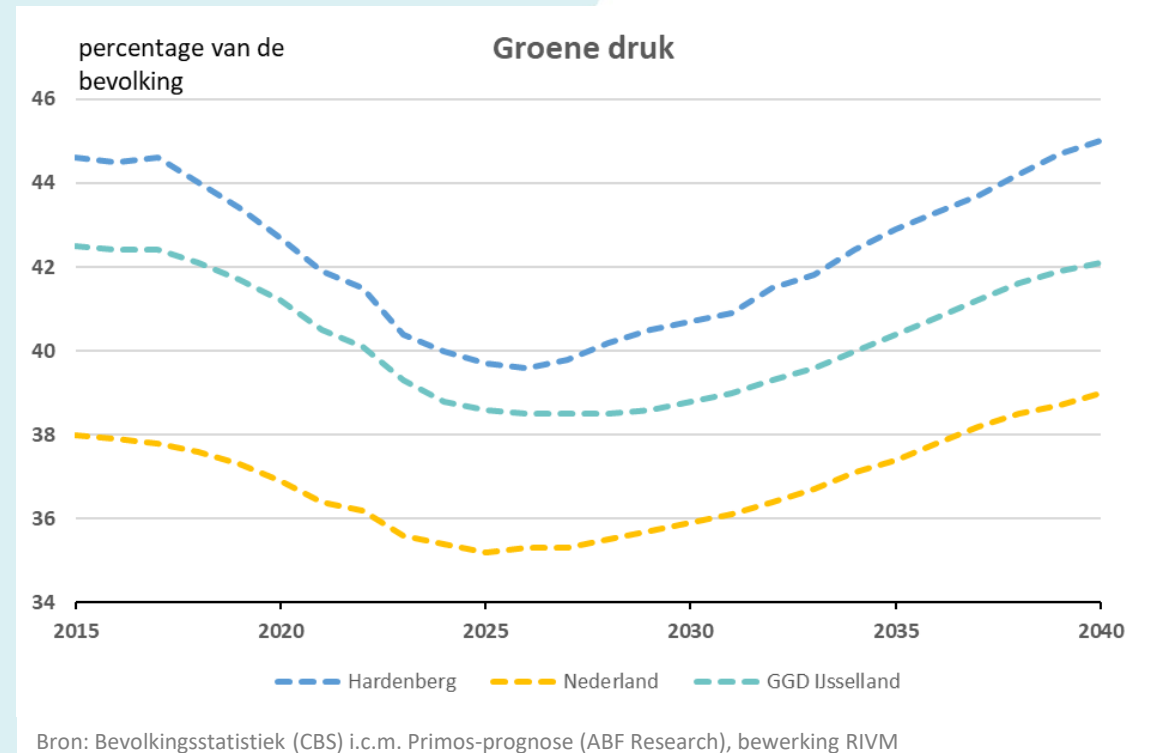
***Grijze druk** is de verhouding tussen het aantal 65-plussers (de ouderen) en het aantal 20-tot 65-jarigen (de 'productieve' leeftijdsgroep)

***Groene druk** is de verhouding tussen het aantal 0-tot 20-jarigen (de jeugd) en het aantal 20-tot 65-jarigen (de 'productieve' leeftijdsgroep)

Demografische ontwikkelingen



Het aandeel 65-plussers in de gemeente Hardenberg stijgt van 20% in 2023 naar 26% in 2040. Samen met een daling in het aandeel 20-64-jarigen zorgt dit voor een stijging van de **grijze druk***. De grijze druk in Nederland en in de regio is minder sterk dan in de

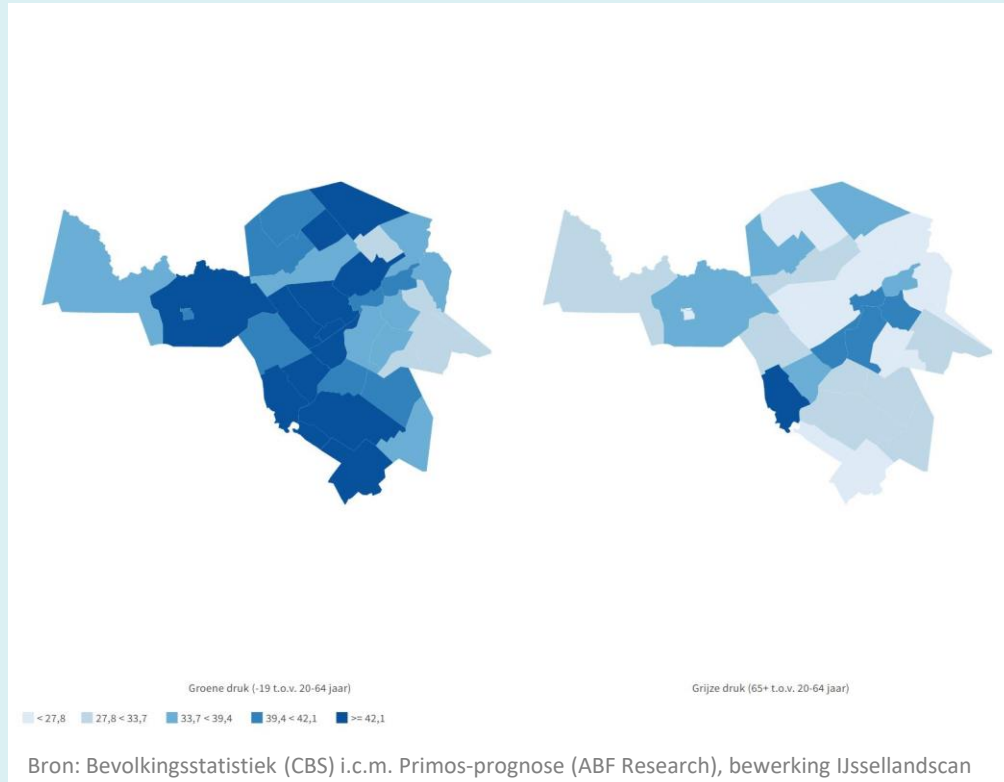


Na eerst een daling, is er vanaf 2026/2027 een stijging van de **groene druk***.

* **Grijze druk** is de verhouding tussen het aantal 65-plussers (de ouderen) en het aantal 20-tot 65-jarigen (de 'productieve' leeftijdsgroep)

* **Groene druk** is de verhouding tussen het aantal 0-tot 20-jarigen (de jeugd) en het aantal 20-tot 65-jarigen (de 'productieve' leeftijdsgroep)

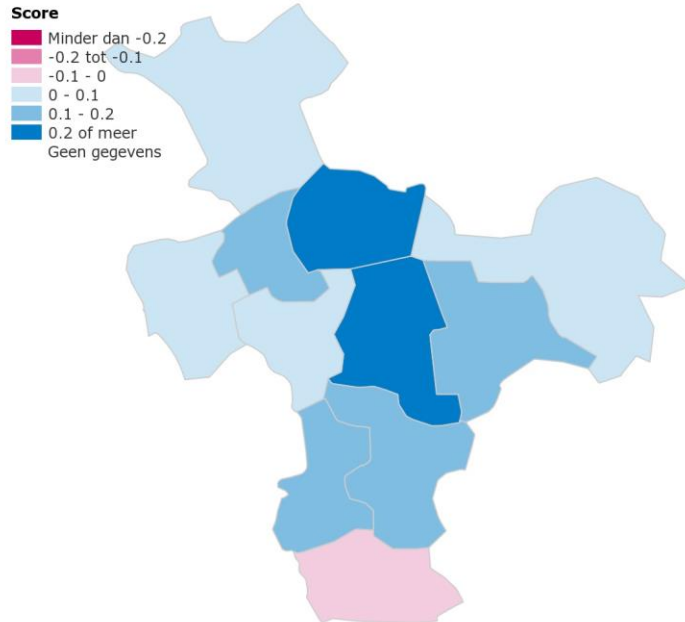
Demografische ontwikkelingen



De grijze en groene druk verschilt per postcodegebied in de gemeente Hardenberg (2021). In Diffelen is zowel de grijze als de groene druk het hoogst (beide 54%). De grijze druk is het laagst in Venebrugge en Heemserveen. De groene druk is het laagst in Anerveen en in Radewijk.

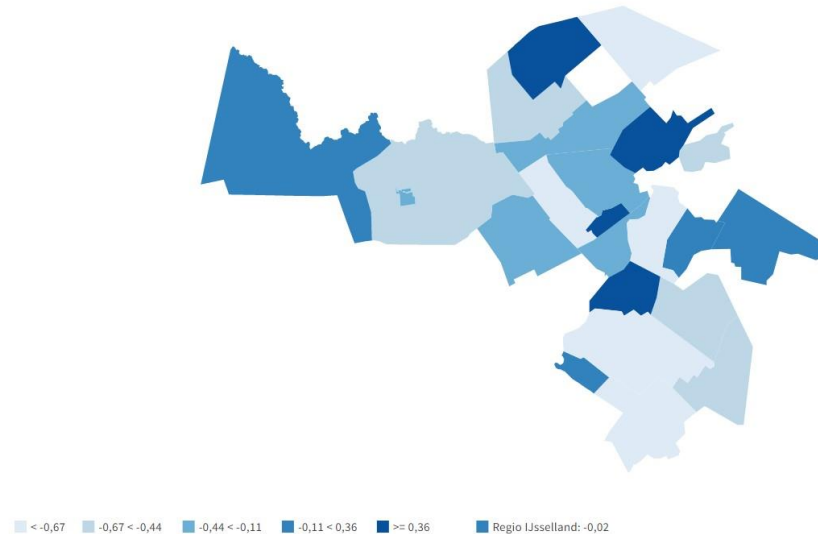
Gezondheidsachterstanden

SES-WOA in 2019



Bron: CBS

De gemeente Hardenberg is ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde als het gaat om **SES-WOA** (2019).



Binnen de gemeente Hardenberg zijn er verschillen in de SES-WOA score (2019). In de postcodegebieden Ane, Hardenberg en Brucht ligt de SES-WOA score hoger dan in de rest van de gemeente Hardenberg. In Heemserveen, Sibculo en De Krim ligt de SES-WOA score lager dan in de rest van de gemeente.

Gezondheidsachterstanden/-verschillen zijn verschillen tussen groepen mensen qua levensverwachting, aantal gezonde jaren en ervaren gezondheid. Er zijn veel factoren van invloed op deze gezondheidsverschillen. Een van die factoren is sociaaleconomische status. De **sociaaleconomische status (SES-WOA)** is bepaald door het CBS op basis van gegevens over financiële welvaart (W), opleidingsniveau (O) en recent arbeidsverleden (A). Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.



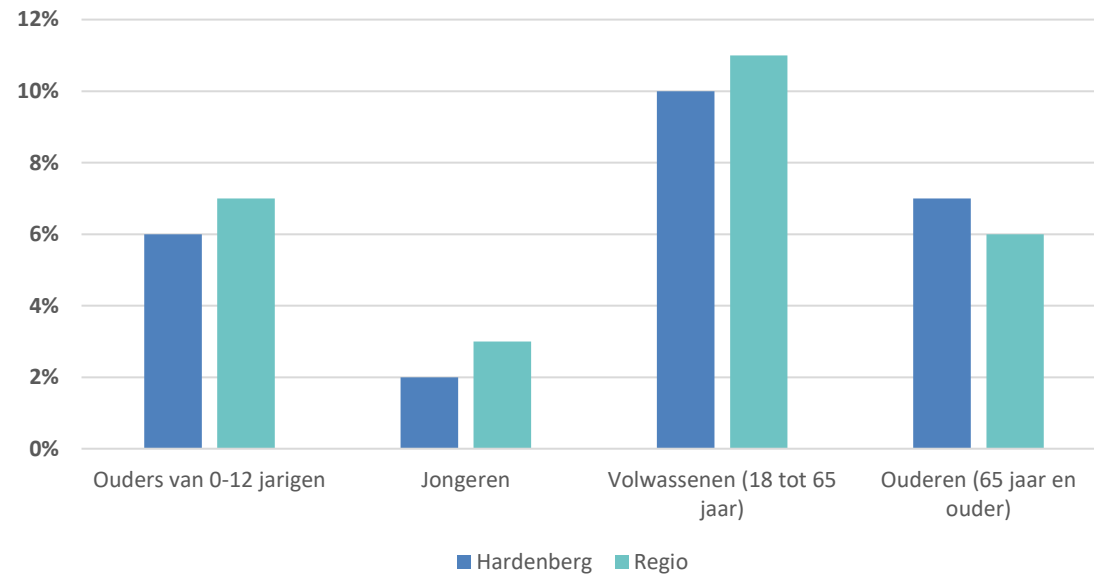
GALA
Gezond en Actief Leven Akkoord



IJsselland

Gezondheidsachterstanden

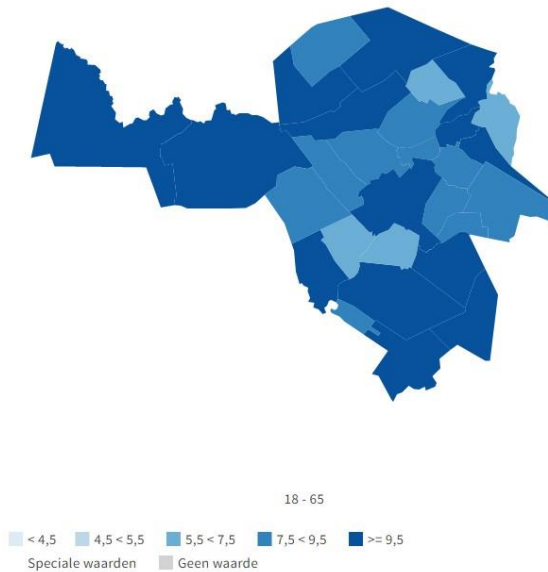
Moeite met rondkomen



Bron: www.ijssellandscan.nl

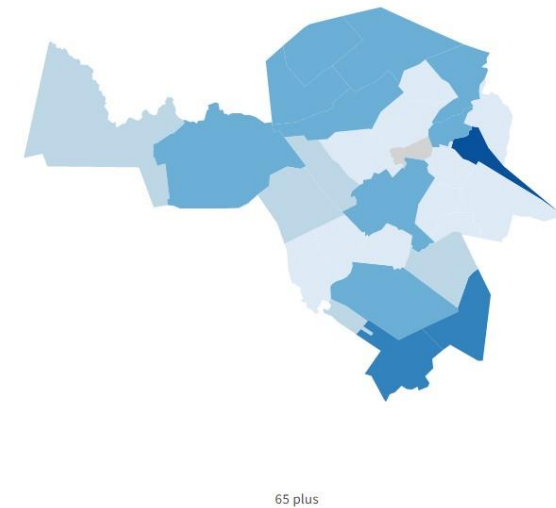
Het percentage inwoners dat in 2020 moeite heeft gehad met rondkomen van het huishoudinkomen ligt in de gemeente Hardenberg voor 18-65 jarigen op 10%, voor 65 plussers op 7%. De groep 13-16 jarigen geeft minder vaak aan (dat het gezin) moeite heeft met rondkomen dan ouders van kinderen aangeven dat ze moeite hebben met rondkomen.

Moeite met rondkomen 18-65



Bron: www.ijssellandscan.nl

Moeite met rondkomen 65-plus



Hardenberg en De Krim zijn de wijken met de meeste 18-65 jarigen die aangeven moeite met rondkomen te hebben namelijk 13%. In Den Velde geeft 10% van de ouderen aan moeite te hebben met rondkomen.

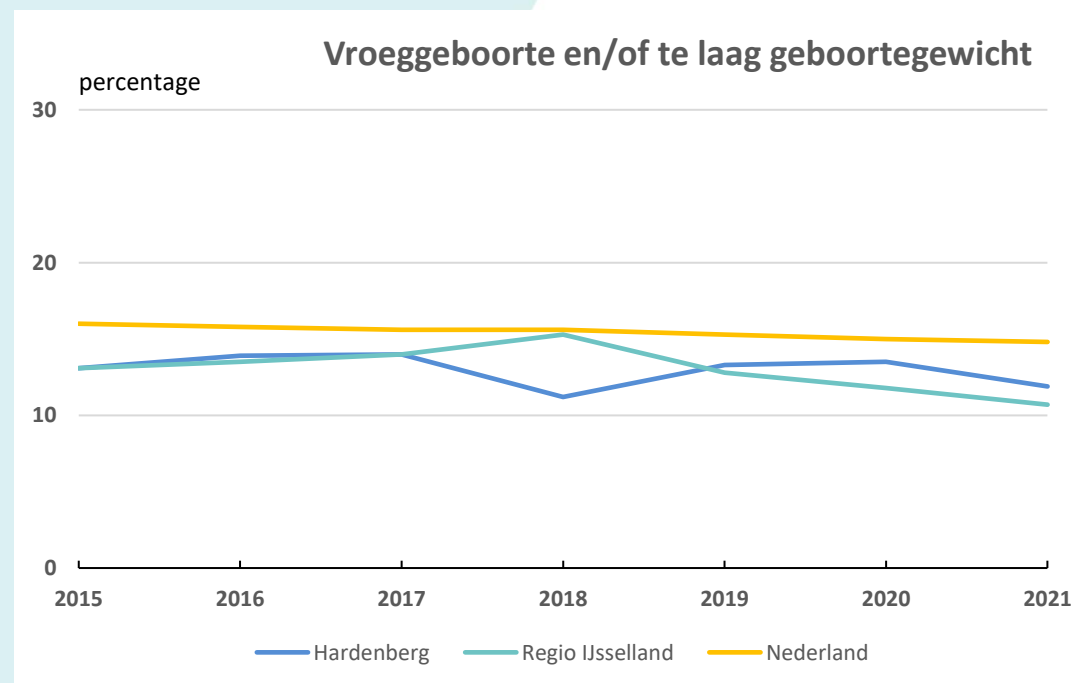
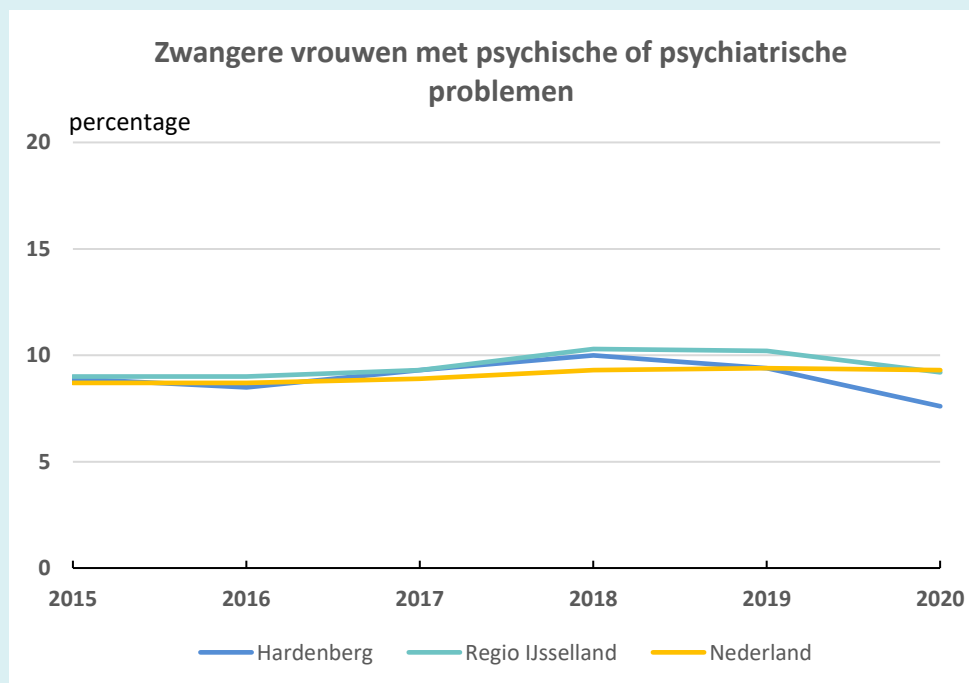
Gezondheidsachterstanden

	% vrouwen (19-45 jaar) die roken
Hardenberg	21,9%
Regio IJsselland	18,3%
Nederland	18,9%

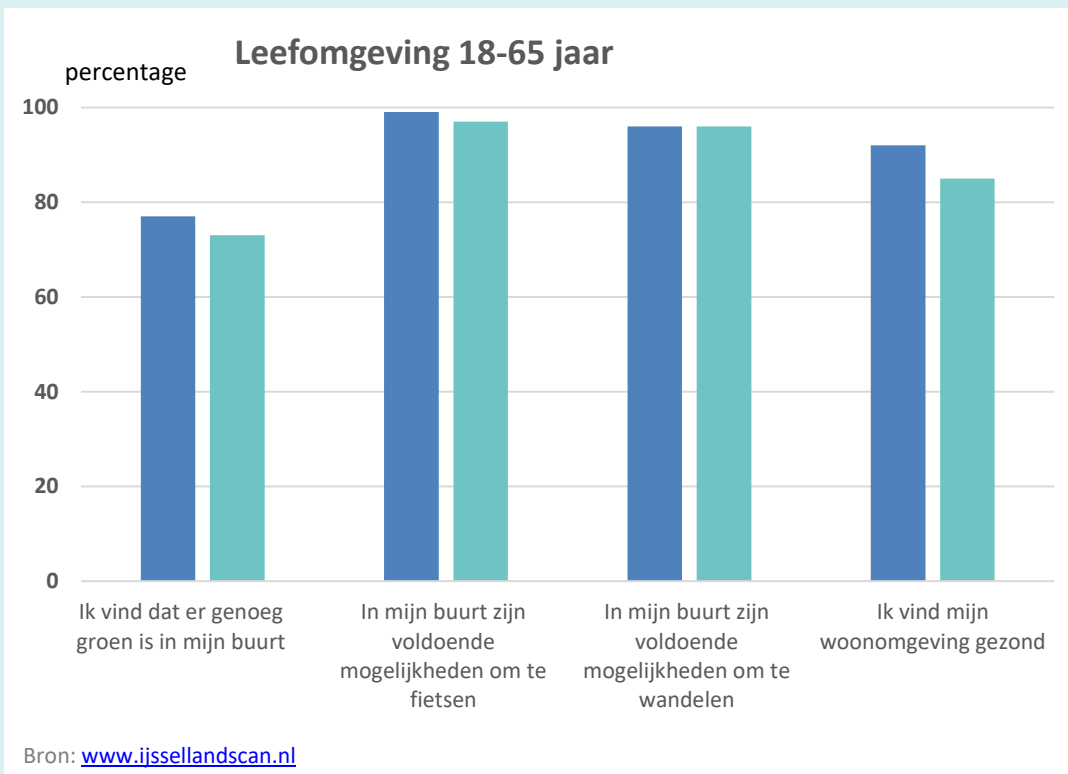
Drie indicatoren uit de **Indicatorenset Lokale Monitoring Kansrijke Start** zijn ingedeeld in de fasen van het Actieprogramma Kansrijke Start:

- Voor de zwangerschap: **Roken**
- Tijdens de zwangerschap: **Zwangere vrouwen met psychische of psychiatrische problemen**
- Na de geboorte: **Vroeggeboorte en/of te laag geboortegewicht**

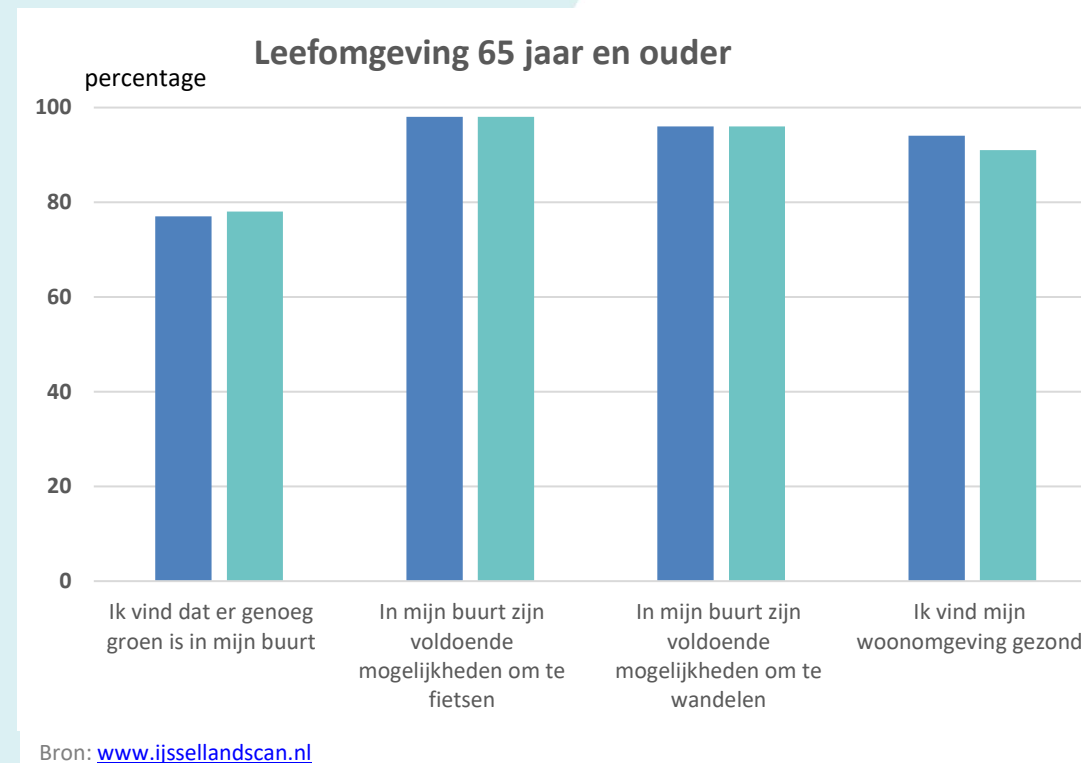
Deze indicatoren geven inzicht in een mogelijk kwetsbare situatie van vrouwen in de vruchtbare leeftijd, zwangeren en jonge ouders.



Een gezonde leefomgeving

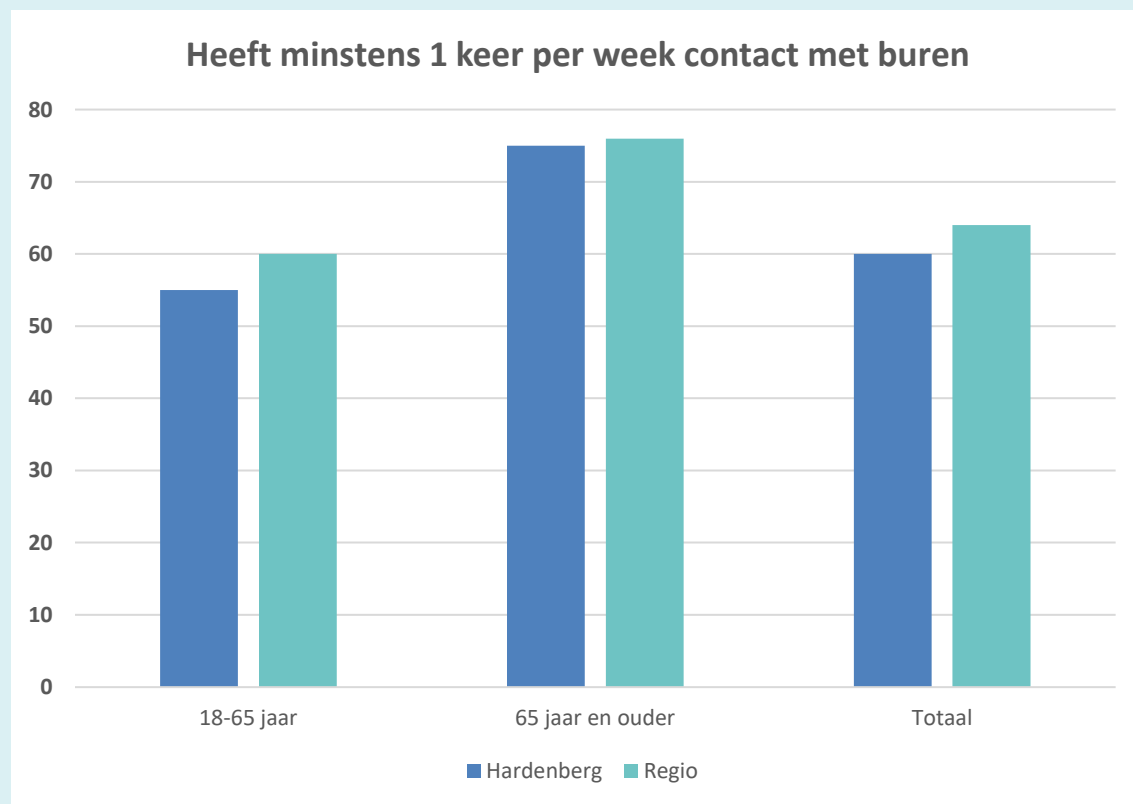


In de gemeente Hardenberg zijn inwoners (18-65 jaar) iets positiever over hun leefomgeving als het gaat om groene buurt en gezonde woonomgeving dan inwoners van 18-65 jaar in de regio. Vrijwel alle inwoners geven aan dat er in de omgeving voldoende mogelijkheden zijn om te wandelen en te fietsen.



De percentages inwoners van 65 jaar en ouder die de buurt voldoende groen en gezond vinden en degenen die aangeven voldoende mogelijkheden te hebben om te fietsen en wandelen in de omgeving, zijn in Hardenberg vergelijkbaar met de percentages in de regio.

Het versterken van de sociale basis

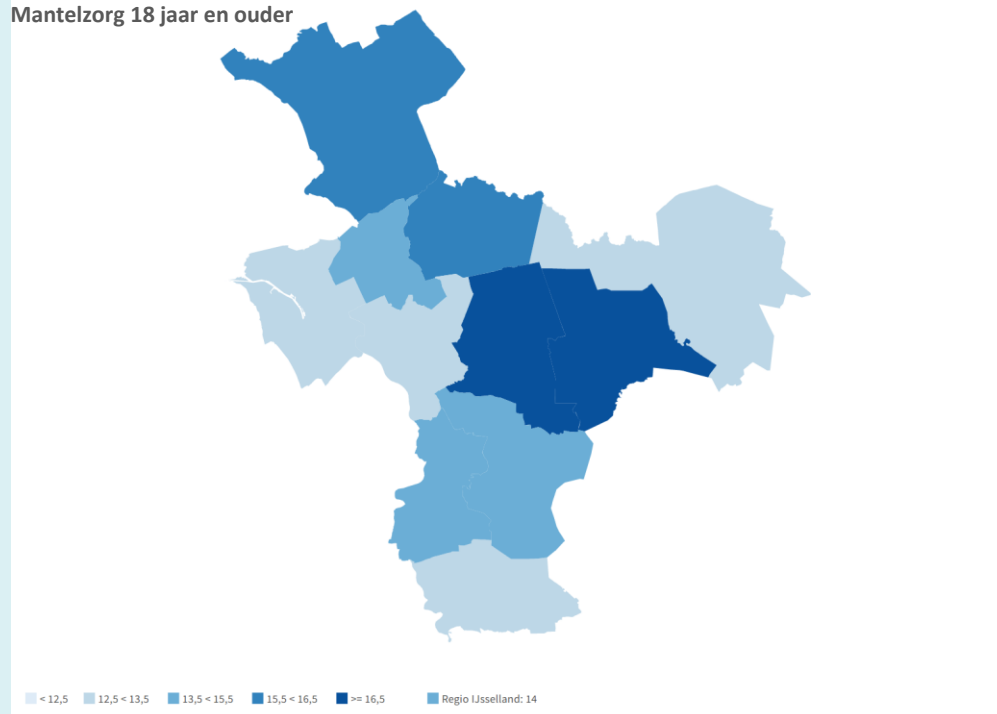


Contact met buren geeft (deels) inzicht in het sociale netwerk van inwoners.

In de gemeente Hardenberg heeft 60% van de inwoners (18 jaar en ouder) minstens 1 keer per week contact met buren. Dit percentage is iets lager dan in de regio (64%). Bij de ouderen ligt dit percentage respectievelijk op 75% voor Hardenberg en 76% voor de regio. Van de volwassenen heeft 55% minstens 1 keer per week contact met buren.

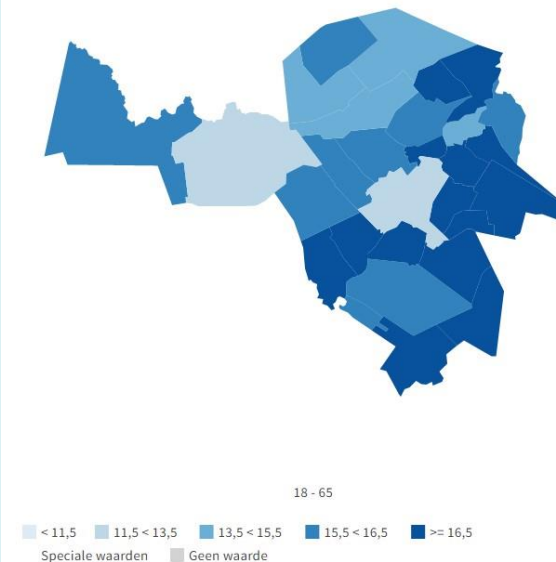
Het versterken van de sociale basis – mantelzorg

Mantelzorg 18 jaar en ouder



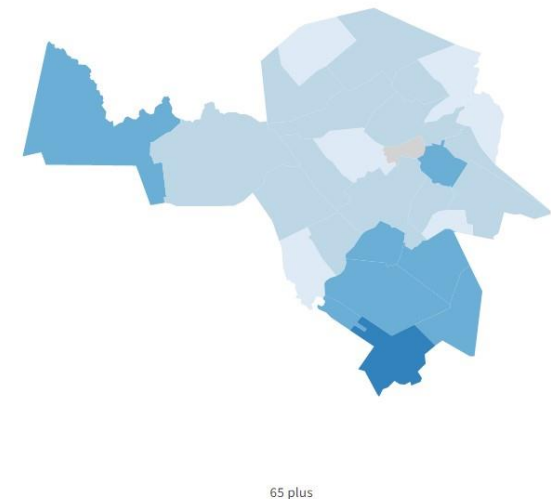
In de gemeente Hardenberg is 13% van de inwoners (18 jaar en ouder) mantelzorger (definitie: minimaal 3 maanden en/of minimaal 8 uur per week). Dit is vergelijkbaar met de regio (14%).

Mantelzorg 18-65



Bron: www.ijssellandscan.nl

Mantelzorg 65 - plus

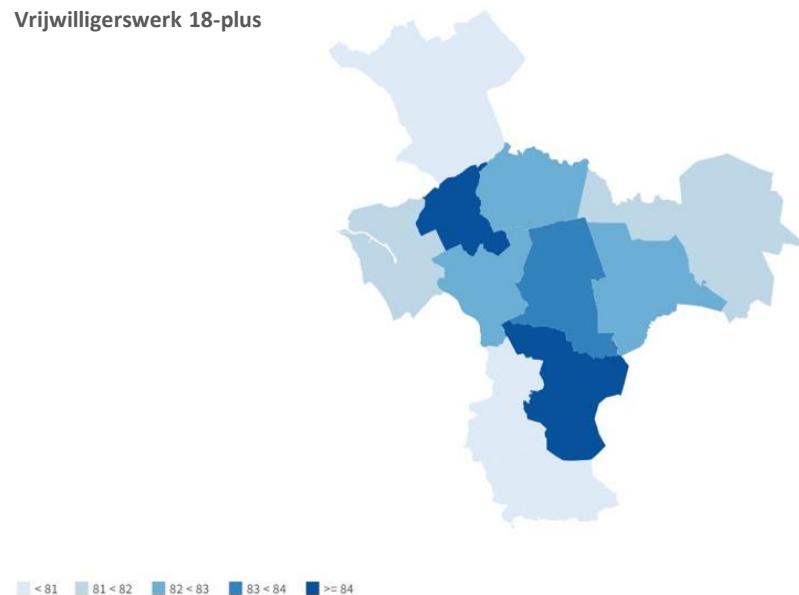


In de gemeente Hardenberg is 16% van de inwoners van 18-65 jaar **mantelzorger** (13% van de 65-plussers). In Middel is het hoogste percentage 18-65 jarigen dat mantelzorger is (19%) en het hoogste percentage mantelzorgers van 65 jaar en ouder is 24% in Marle.



Het versterken van de sociale basis – vrijwilligerswerk

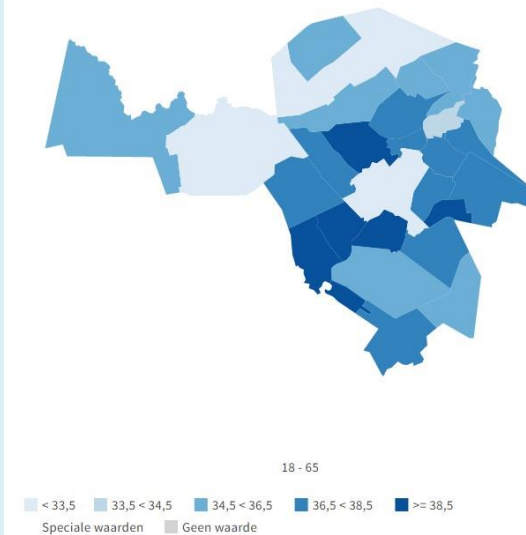
Vrijwilligerswerk 18-plus



Bron: www.ijssellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg doet 34% van de inwoners van 18 jaar en ouder vrijwilligerswerk. Dit is vergelijkbaar met de regio (32%).

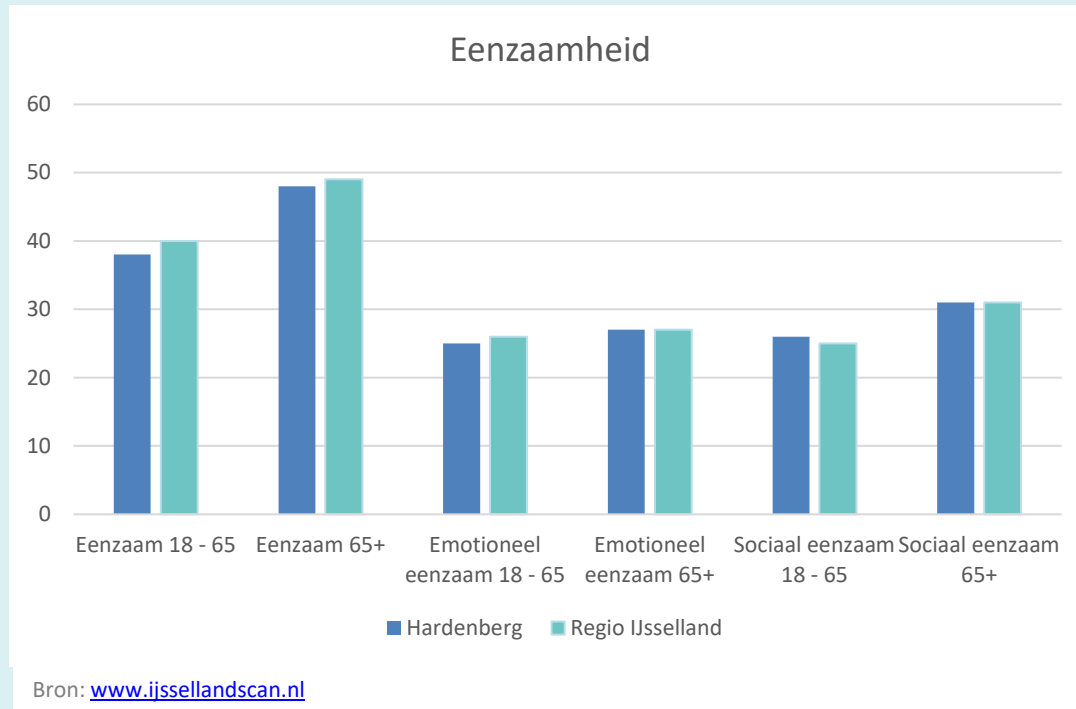
Vrijwilligerswerk 18-65 jaar



Bron: www.ijssellandscan.nl

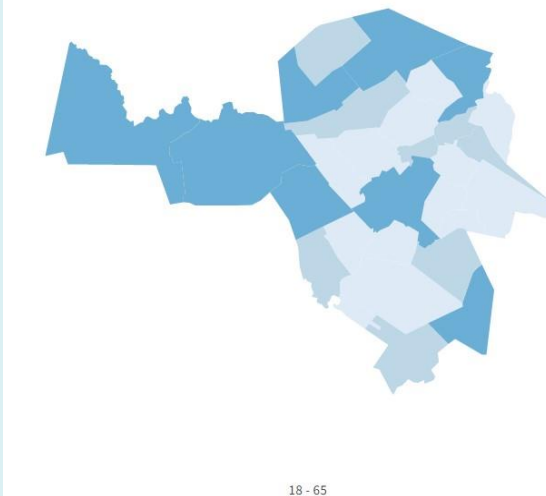
Bij de 18-65 jarigen is het percentage dat vrijwilligerswerk doet het laagst in De Krim, Slagharen, Dedemsvaart en Hardenberg (31-32%). Bij de 65 plussers is dat het laagst in Diffelen (30%) .

Het versterken van de sociale basis – eenzaamheid



In de gemeente Hardenberg is 42% van de inwoners eenzaam, 38% van de 18 - 65 jarigen en 48% van de 65 plussers. 26% van de inwoners van de gemeente Hardenberg is sociaal eenzaam en 26% is emotioneel eenzaam. Sociale en emotionele eenzaamheid komt bij inwoners van de gemeente ongeveer even vaak voor als in regio IJsselland.

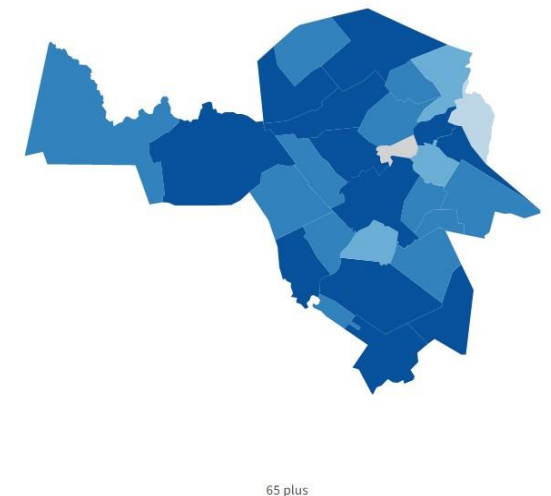
Eenzaam 18-65 jaar



< 36,5 36,5 < 38,5 38,5 < 43,5 43,5 < 46,5 ≥ 46,5
 Speciale waarden Geen waarde

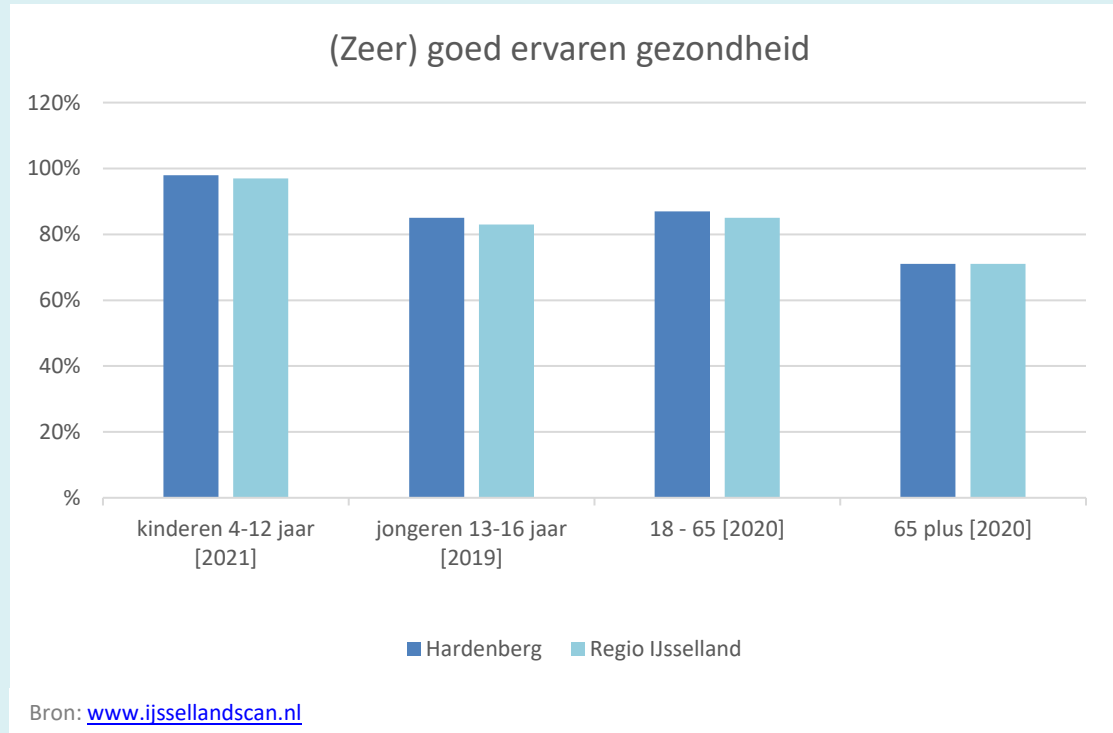
Bron: www.ijssellandscan.nl

Eenzaam 65 plus

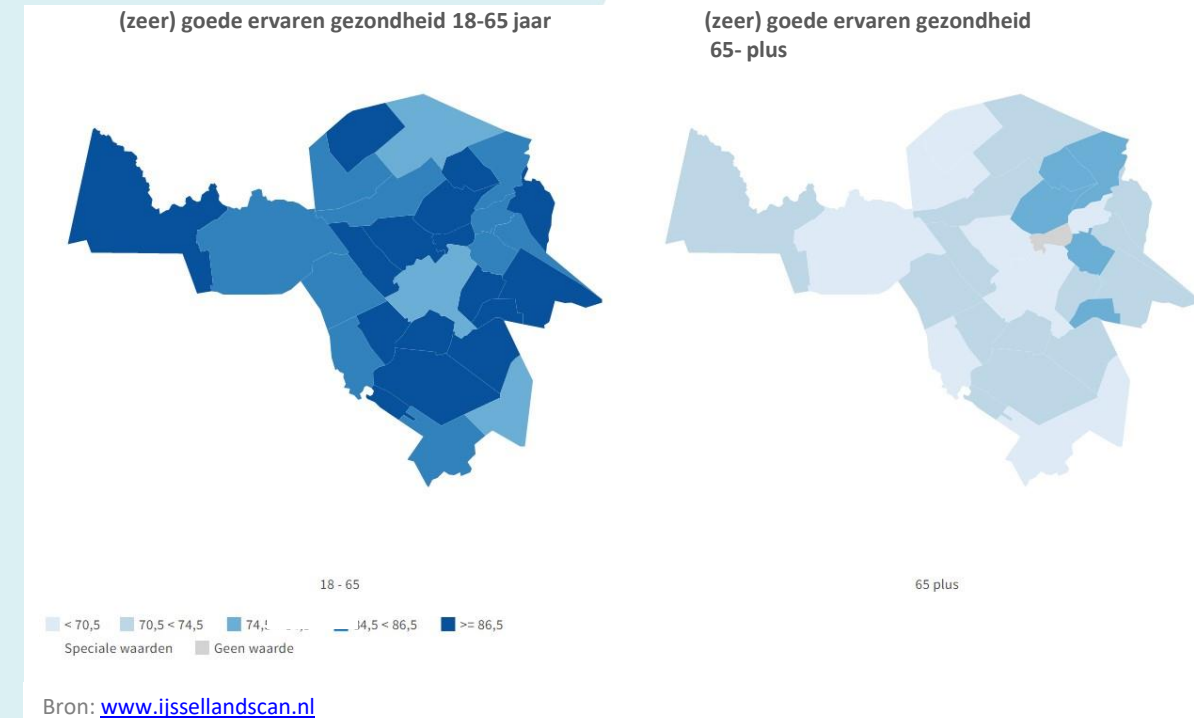


In de gemeente Hardenberg komt eenzaamheid bij 18-65 jarigen het meest voor in de kernen Hardenberg, de Krim en Dedemsvaart. Eenzaamheid bij ouderen komt in de kernen Diffelen en Collendoorn het meest voor.

Een gezonde leefstijl – ervaren gezondheid



De meerderheid van de inwoners van de gemeente Hardenberg ervaart zijn/haar gezondheid als (zeer) goed. De percentages verschillen niet veel van de regio.



In de gemeente Hardenberg is er bij 18-65 jarigen weinig verschil in ervaren gezondheid per wijk. Het percentage 65 plussers dat een goede ervaren gezondheid aangeeft is het laagst in Hardenberg, Sibculo en Schuinesloot en het hoogst in Anerveen en Venebrugge (89%).

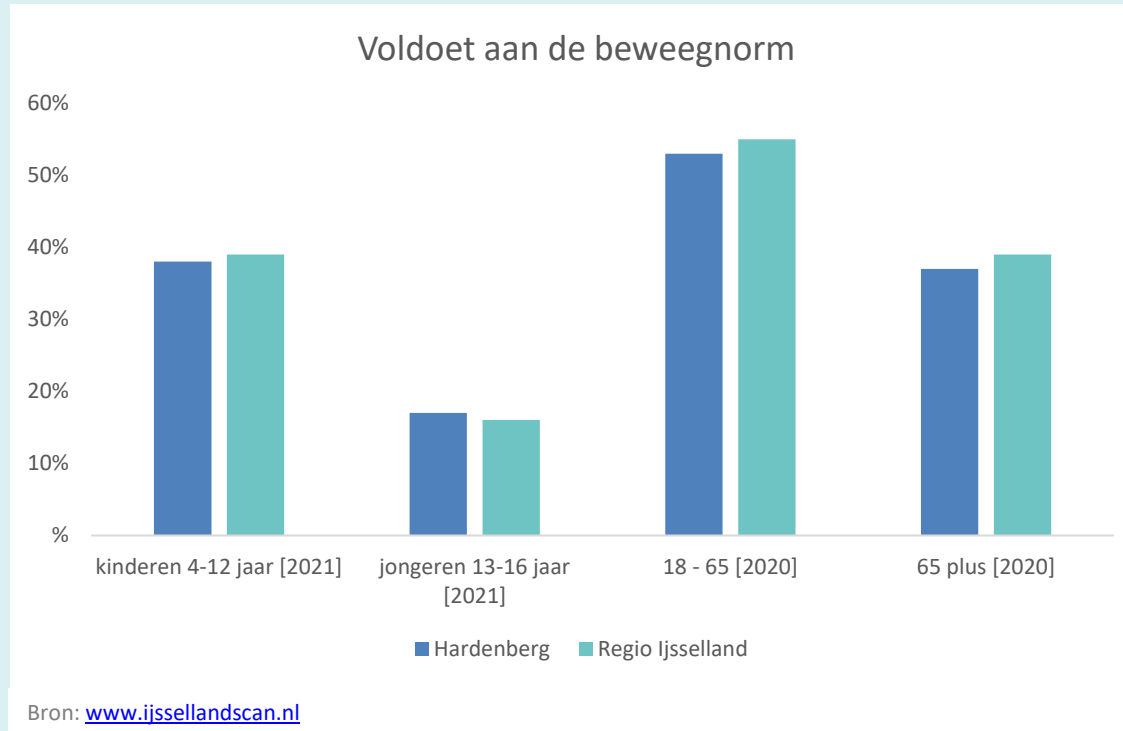


GALA
Gezond en Actief Leven Akkoord

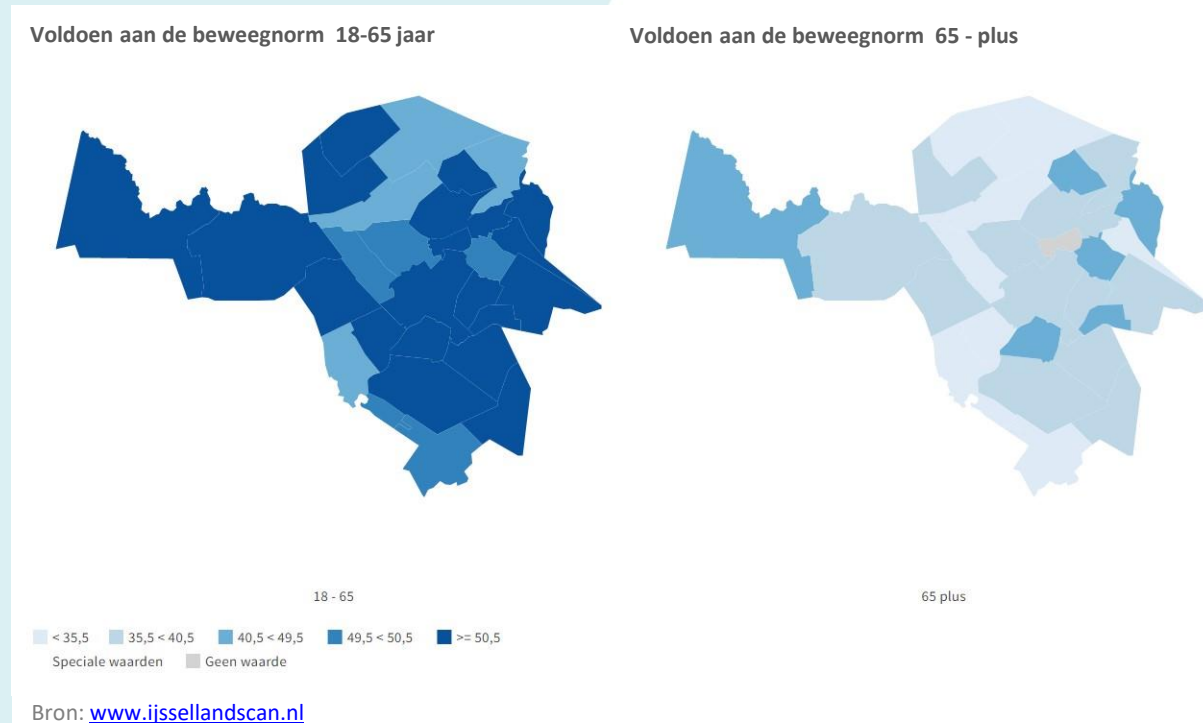


IJsselland

Een gezonde leefstijl – bewegen



In de gemeente Hardenberg ligt het percentage inwoners dat **voldoet aan de beweegnorm** rond het regionale gemiddelde. Jongeren (13-16 jaar) voldoen het minste aan de beweegnorm, maar bij volwassenen en ouderen ligt het percentage ook nog onder de 60%.



In de wijken Diffelen, Holthone, De Krim en Lutten ligt het percentage inwoners (18-65) dat **voldoet aan de beweegnorm** onder 50%. In de overige wijken voldoet 50% of meer aan de beweegnorm. In de wijken Holthone en Brucht is het percentage 65-plussers dat aan de beweegnorm voldoet het hoogst.



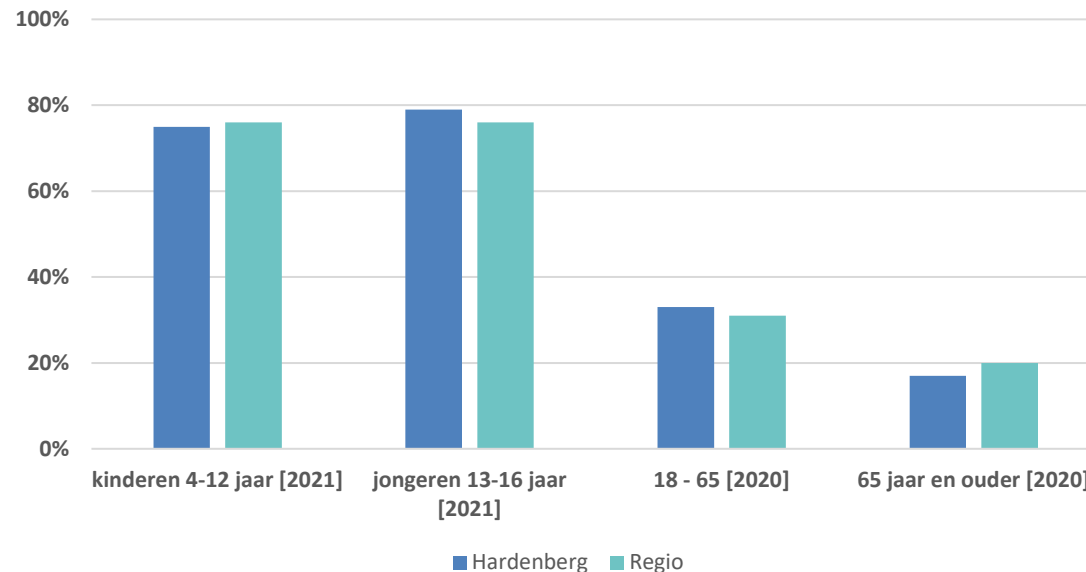
GALA
Gezond en Actief Leven Akkoord



IJsselland

Een gezonde leefstijl – sporten

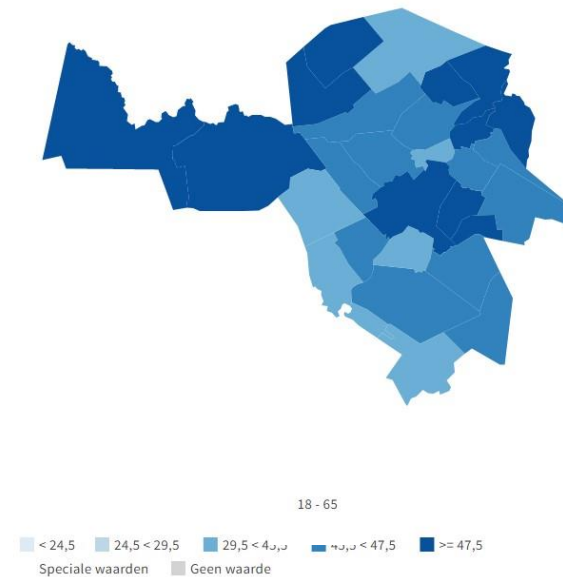
Lid van sportvereniging



Bron: www.ijssellandscan.nl

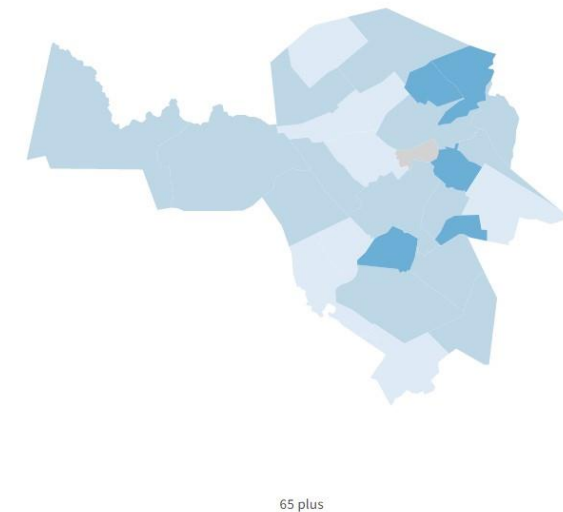
In de gemeente Hardenberg ligt het percentage inwoners dat **lid is van een sportvereniging** rond het regionale gemiddelde. Het lidmaatschap van een sportvereniging neemt af met de leeftijd; 79% van de jongeren, 33% van de volwassenen en 17% van de ouderen in de gemeente Hardenberg is lid van een sportvereniging.

Wekelijks sporten 18-65 jaar



Bron: www.ijssellandscan.nl

Wekelijks sporten 65- plus



In de gemeente Hardenberg sport 50% van de 18- tot 65-jarigen en 28% van de 65-plussers **wekelijks**. Voor 18-65 jarigen ligt dit lager dan in de regio (54%). In de wijken Diffelen De Krim en Aneveld (18-65) en Diffelen en Mariënberg (65+) ligt het percentage inwoners dat wekelijks sport het laagst.



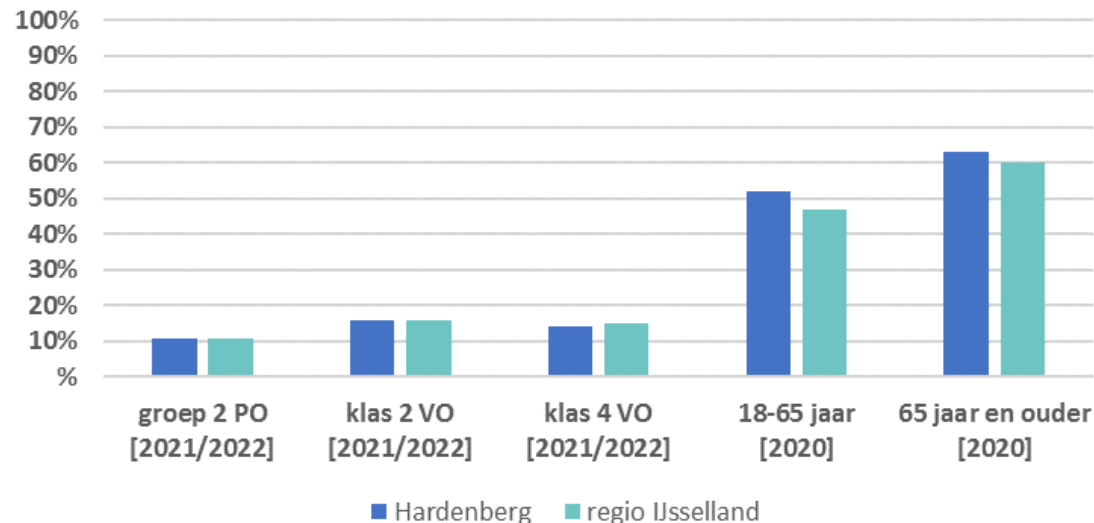
GALA
Gezond en Actief Leven Akkoord



IJsselland

Een gezonde leefstijl – overgewicht

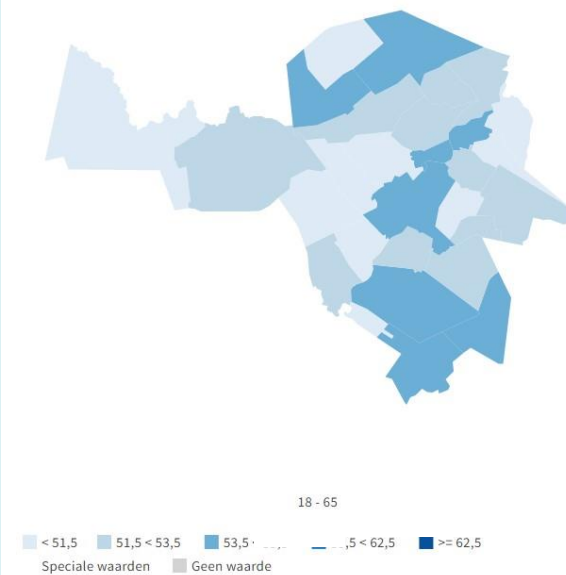
Overgewicht incl. obesitas



Bron: www.ijssellandscan.nl

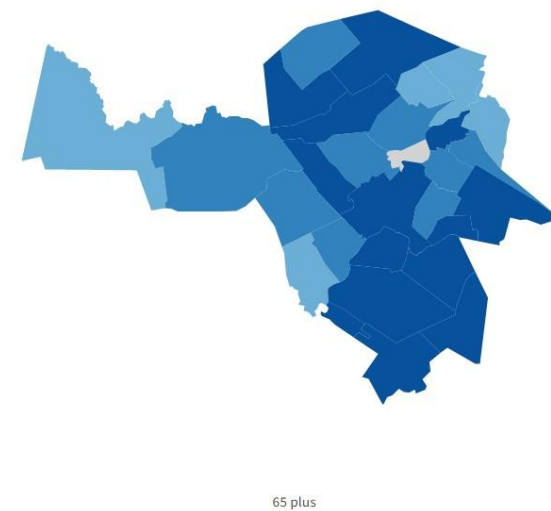
In de gemeente Hardenberg ligt het percentage inwoners met **overgewicht** bij volwassenen en ouderen iets hoger dan het regionale gemiddelde. Overgewicht neemt toe met de leeftijd; van 11% in groep 2 en 16% op VO naar 52% onder volwassenen (18-65) en 63% onder ouderen (65+).

Overgewicht 18-65 jaar



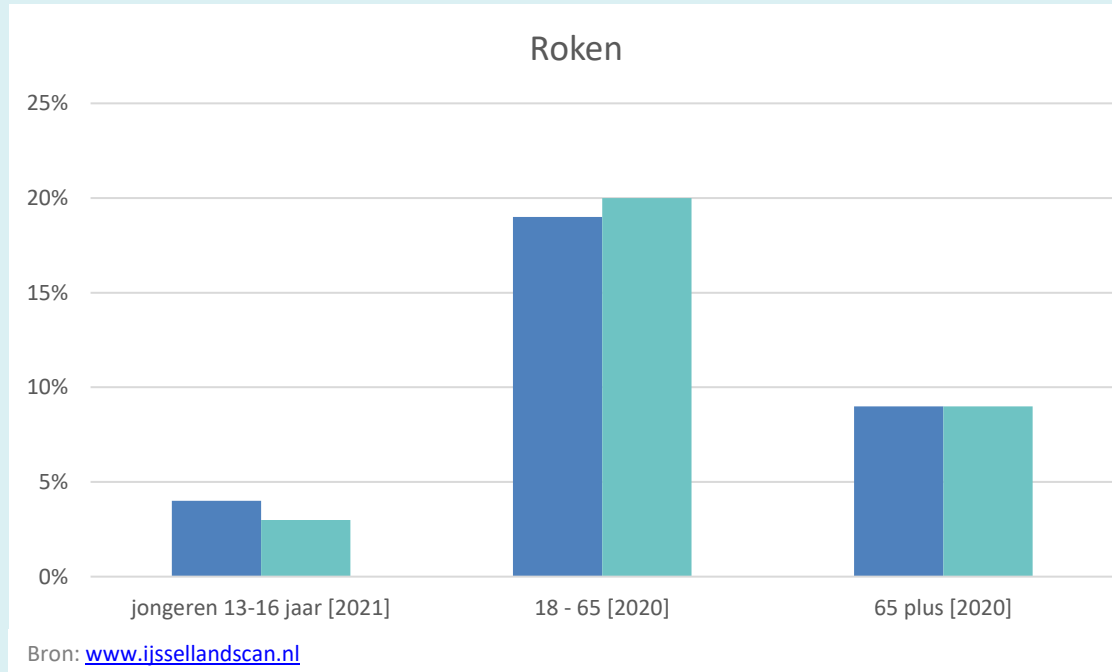
Bron: www.ijssellandscan.nl

Overgewicht 65- plus



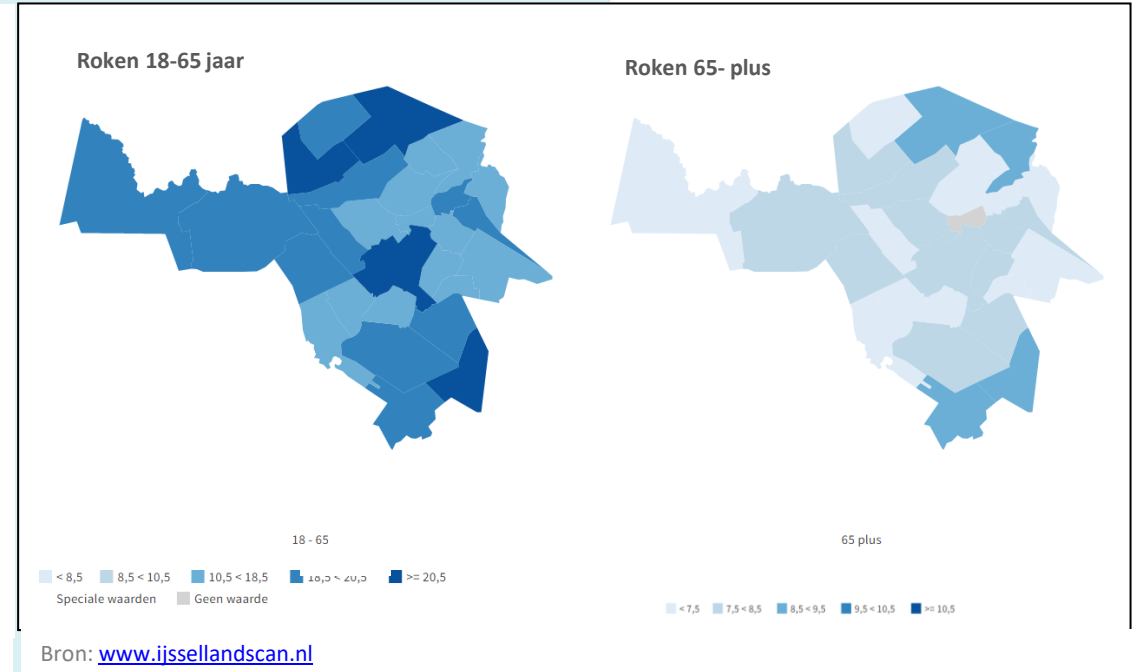
In de wijken Sibculo en Kloosterhaar is het percentage volwassenen en ouderen met **overgewicht**, hoger dan gemiddeld in de gemeente.

Een gezonde leefstijl – roken en drugs



In de gemeente Hardenberg rookt 19% van de inwoners (18-65 jaar) en 9% van de inwoners van 65 jaar en ouder. Van de jongeren in klas 2 en 4 rookt 4% dagelijks. Deze percentages zijn gelijk voor de regio.

In 2021 gaf 2% van de 13 t/m 16 jarigen aan de afgelopen 4 weken **wiet** te hebben gebruikt. Dat percentage wijkt niet af van de regio.



In de wijken De Krim en Kloosterhaar wonen de meeste 18- 65-jarigen die roken. In de wijken De Krim, Holthone, Kloosterhaar en Sibculo wonen de meeste rokers van 65 jaar en ouder.



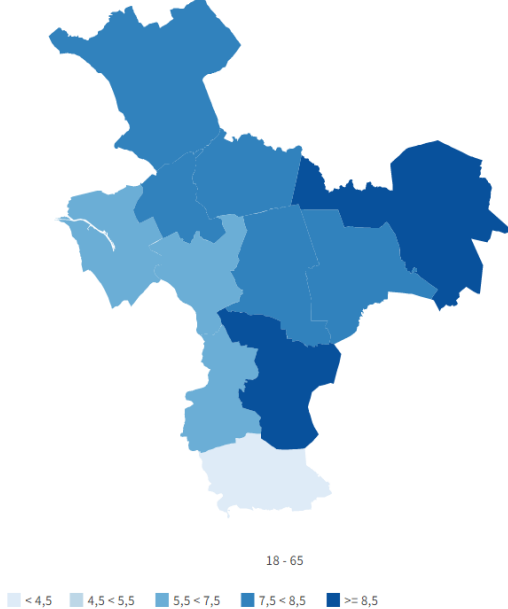
GALA
Gezond en Actief Leven Akkoord



IJsselland

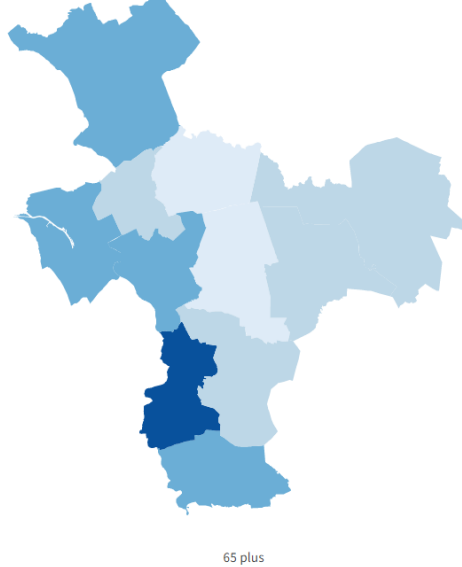
Een gezonde leefstijl – alcohol

Overmatig alcoholgebruik 18-65 jaar

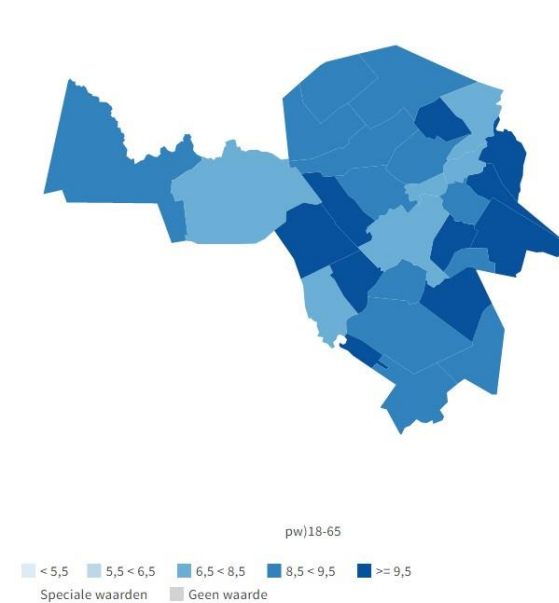


Bron: www.ijssellandscan.nl

Overmatig alcoholgebruik 65 - plus

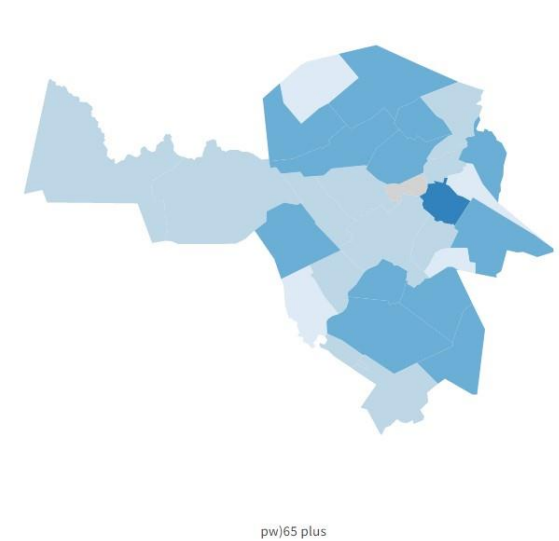


Overmatig alcoholgebruik 18-65 jaar



Bron: www.ijssellandscan.nl

Overmatig alcoholgebruik 65 - plus



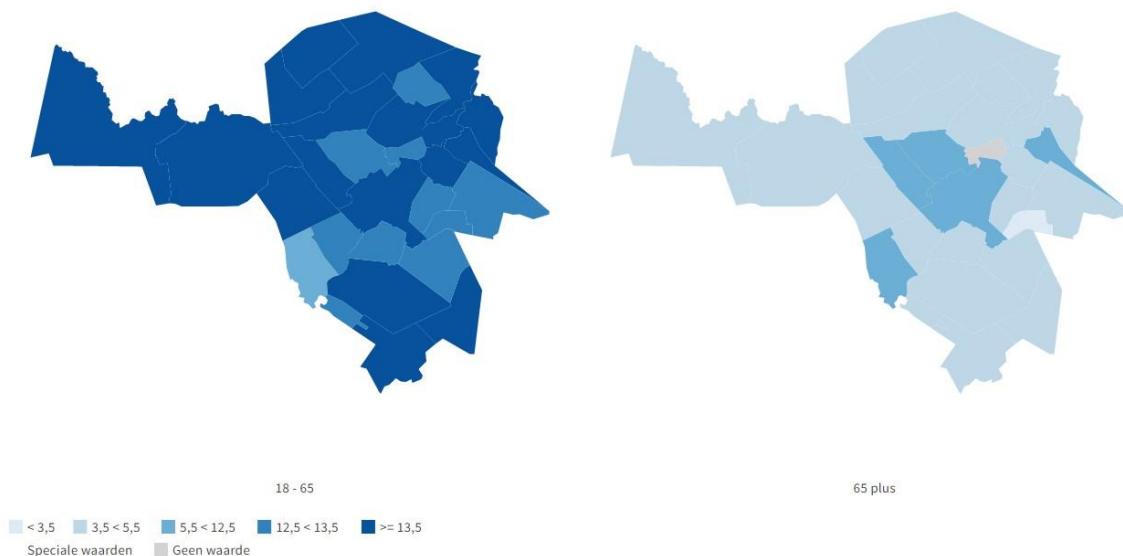
In de gemeenten Hardenberg drinkt 9% van de 18-65 jarigen overmatig veel alcohol (voor mannen >21 glazen per week, voor vrouwen >14 glazen per week. Dit is meer dan in de overige gemeenten in de regio. In Deventer geven de minste 18-65 jarigen aan overmatig alcohol te drinken (4%).

Bingedrinken wordt door 28% van de jongeren van 13-16 jaar in de gemeente aangegeven (regio: 22%).

In de gemeente Hardenberg wordt in de wijk Loozen (9%) door 65 plussers iets vaker overmatig alcohol gedronken dan in de overige wijken.

Mentale gezondheid - stress

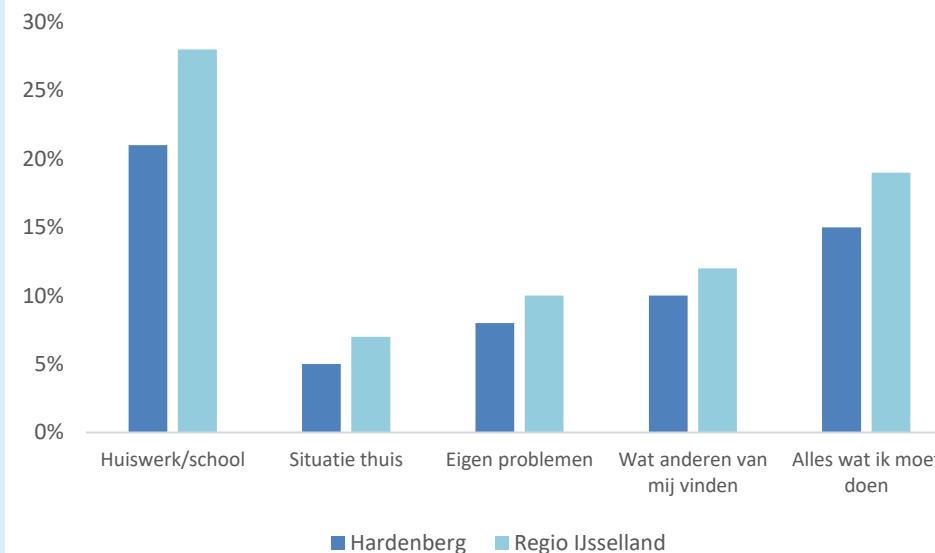
Veel stress ervaren afgelopen 4 weken



Bron: www.ijssellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg heeft 14% van de volwassenen van 18 -65 jaar de laatste 4 weken veel stress ervaren, in de regio is dat 19%. De twee wijken met de meeste inwoners die veel stress ervaren zijn: Holthone en Dedemsvaart (17%).

Jongeren: redenen voor stress



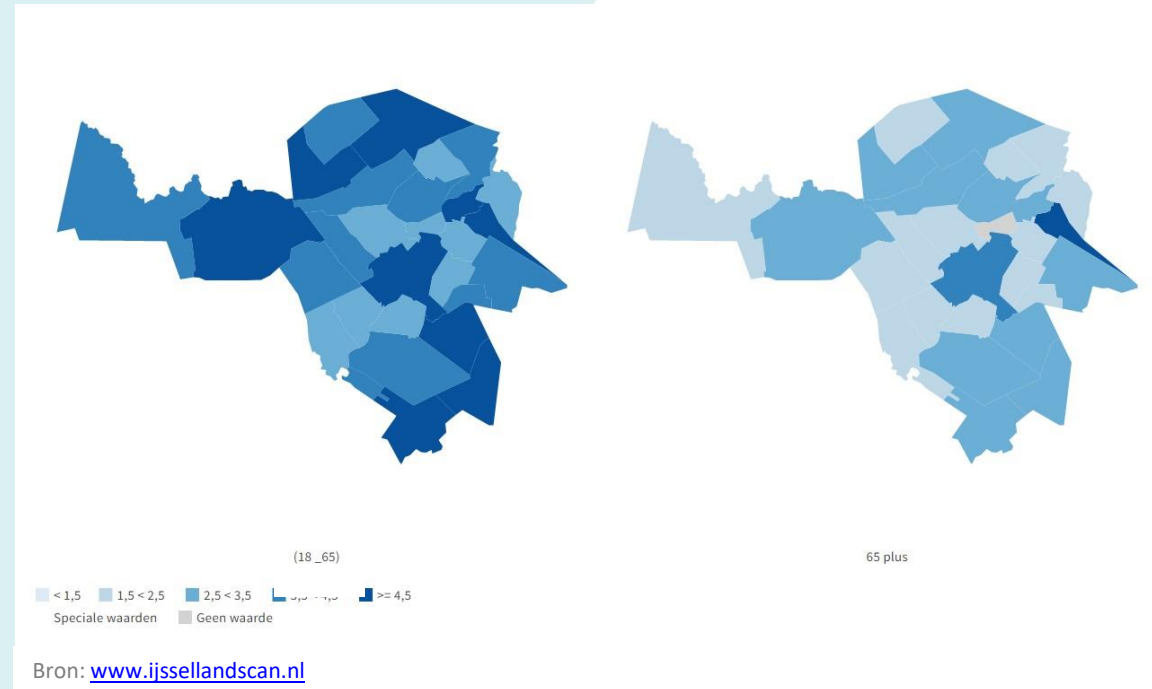
Bron: www.ijssellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg gaven in 2019 minder jongeren van 13-16 jaar (30%) aan dat zij 'zeer vaak gestrest zijn door 1 of meer factoren', dan jongeren in regio IJsselland (39%). Meest genoemde redenen voor stress zijn 'Huiswerk/school' (21%) en 'Alles wat ik moet doen' (15%).

Mentale gezondheid – angst & depressie

Kinderen en jongeren

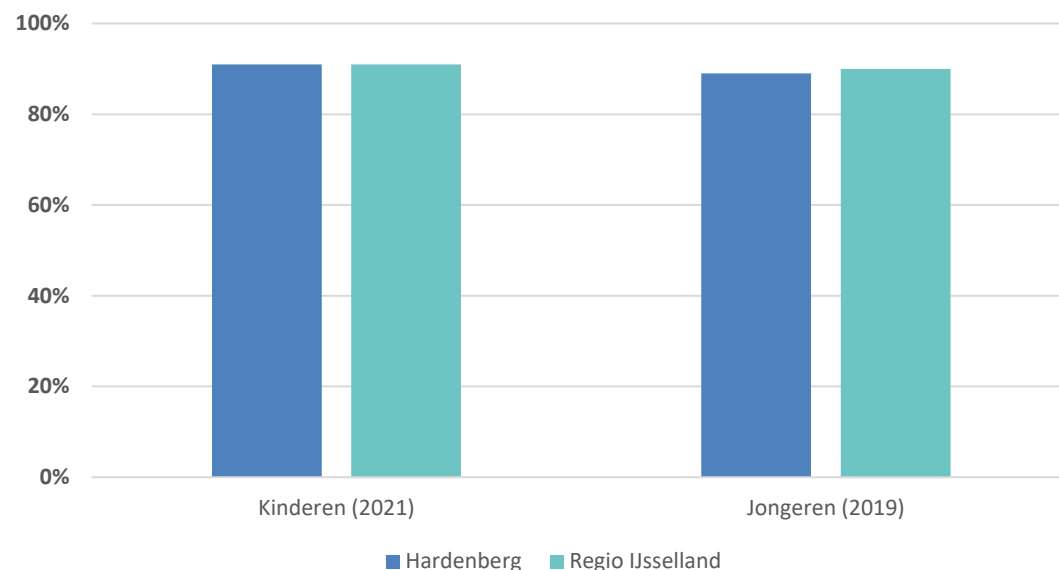
In de gemeente Hardenberg heeft 9% van de kinderen een hoog risico op psychosociale problematiek (een verhoogde score op de SDQ). Dit is vergelijkbaar met regio IJsselland. 7% van de jongeren heeft een hoog risico op psychosociale problematiek. Dit is wat minder dan in regio IJsselland (10%).



In de gemeente Hardenberg komt een hoog risico op angst- en depressiestoornissen voor bij 5% van de inwoners van 18-65 jaar (regio: 5%) en 4% bij de 65-plussers. In de groep 18-65 jarigen zijn de verschillen per wijk erg klein. Bij 65-plussers komt dit hoge risico vaker dan gemiddeld voor in Den Velde (7%).

Mentale gezondheid – weerbaarheid

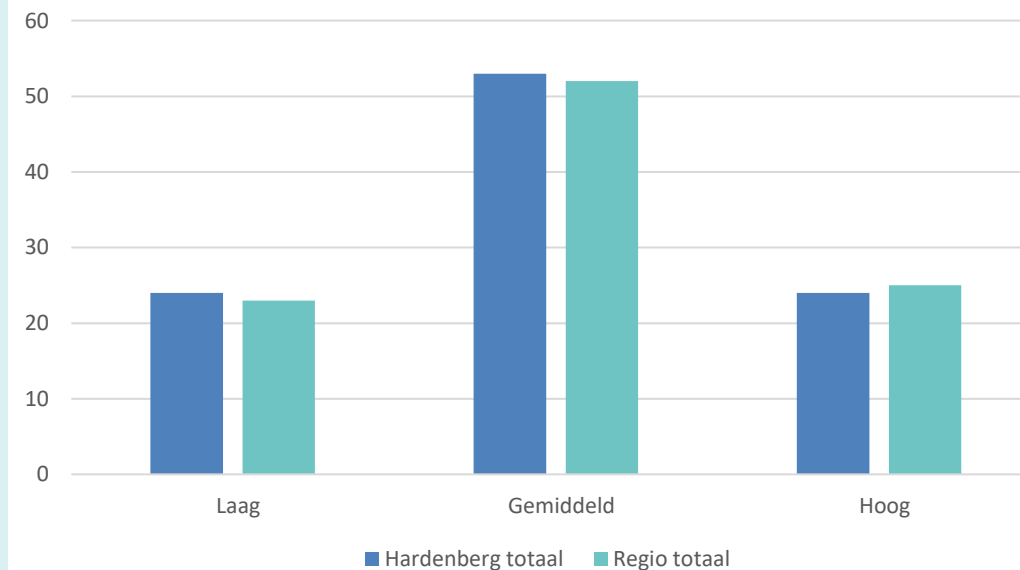
Weerbaarheid



Bron: www.ijsellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg is de weerbaarheid van kinderen en jongeren vergelijkbaar met de weerbaarheid van kinderen en jongeren in Regio IJsselland.

Veerkracht



Bron: www.ijsellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg is de veerkracht van inwoners ongeveer hetzelfde als in de regio. De opleiding speelt een rol bij de veerkracht. Bijna een 30% van de inwoners met een lager onderwijsniveau heeft minder veerkracht, terwijl vijftien procent van de inwoners met een hoog opleidingsniveau minder veerkracht heeft.



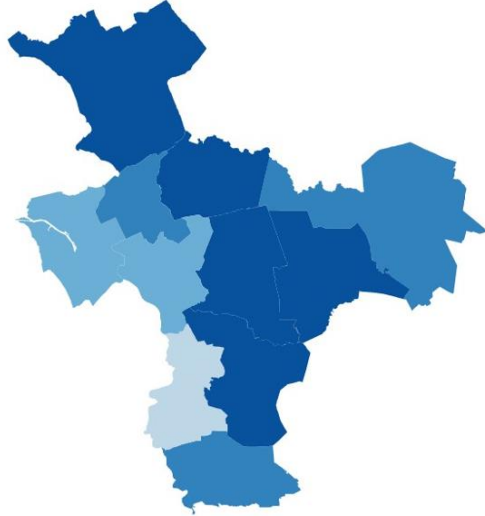
GALA
Gezond en Actief Leven Akkoord



IJsselland

Vitaal ouder worden – regie over eigen leven

Regie over eigen leven 65 plus

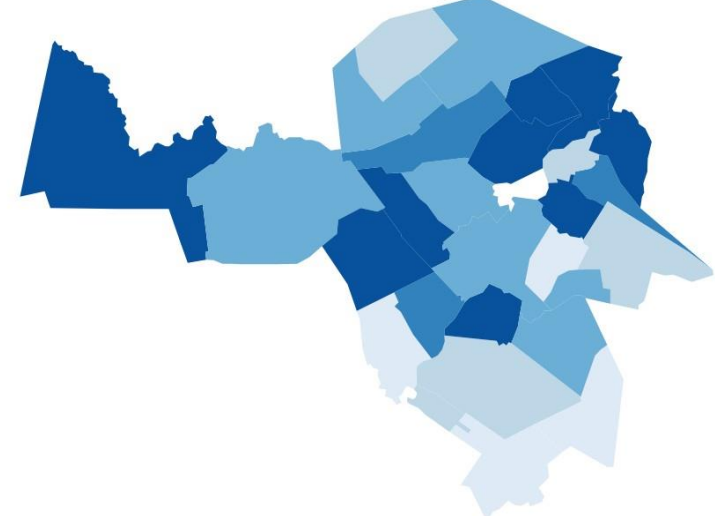


< 84,5 84,5 < 85,5 85,5 < 86,5 86,5 < 87,5 >= 87,5 Regio IJsselland: 87

Bron: www.ijssellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg geeft 87% van de inwoners van 65 jaar en ouder aan matig of veel regie over eigen leven te hebben. In de regio is dat ook 87%.

Regie over eigen leven 65 plus



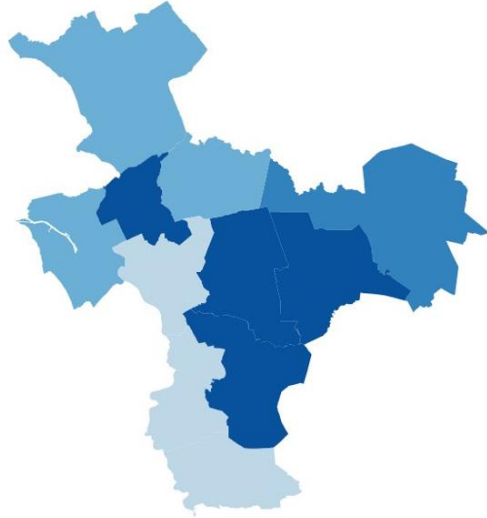
< 84,5 84,5 < 85,5 85,5 < 86,5 86,5 < 87,5 >= 87,5 Gemeente Hardenberg: 87 Regio IJsselland: 87

Bron: www.ijssellandscan.nl

In de wijken Diffelen, Kloosterhaar, Hoogenweg en Sibculo geven minder 65 plussers (84% of minder) aan dat zij regie over eigen leven ervaren.

Vitaal ouder worden – zingeving

Zingeving 65 plus

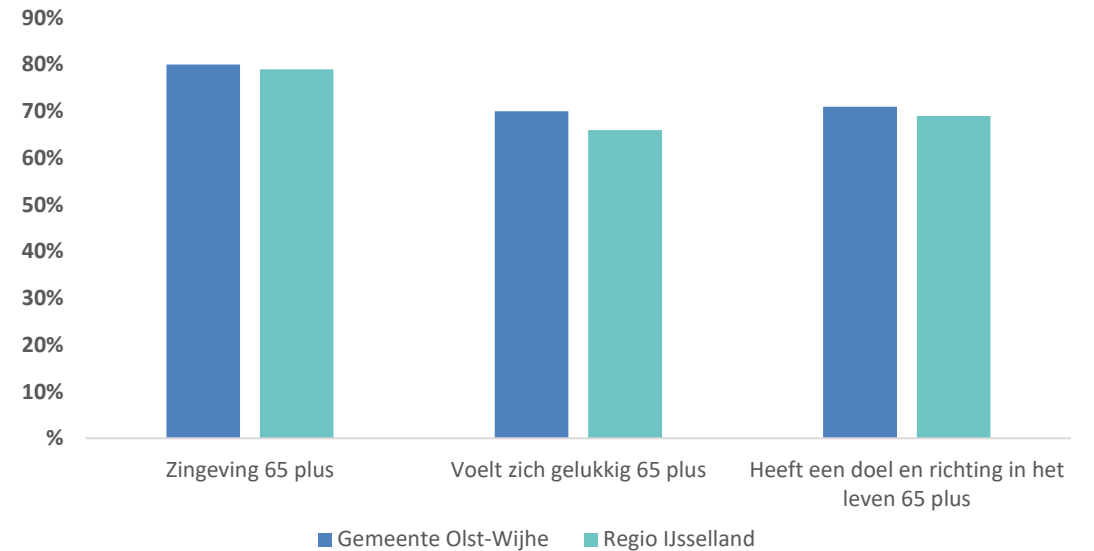


< 76 76 < 78 78 < 80 80 < 82 >= 82

Bron: www.ijssellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg geeft 80% van de inwoners van 65 jaar en ouder aan het leven zinvol te vinden. In de regio is dat 79%.

Zingeving, geluk en doelen in het leven

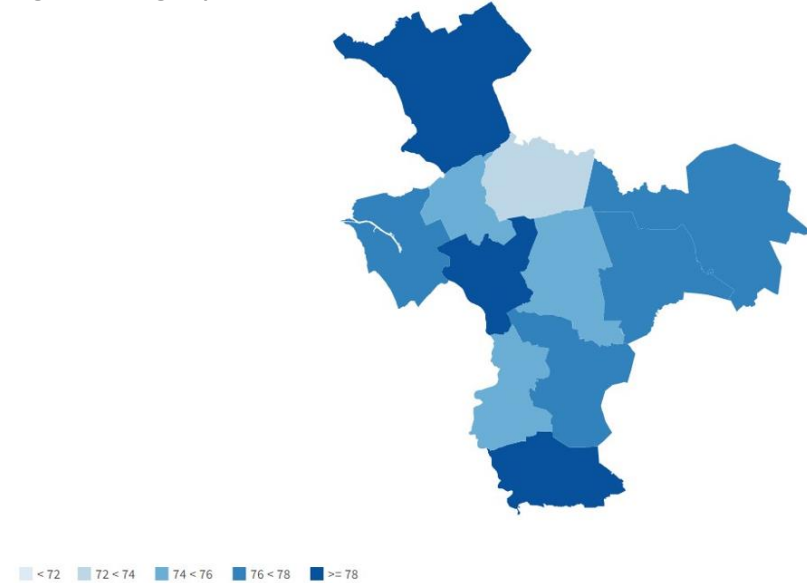


Bron: www.ijssellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg voelt 70% van de 65-plussers zich gelukkig en heeft 71% een doel en richting in zijn/haar leven. In de regio is dat respectievelijk 66% en 69%.

Vitaal ouder worden – vaardigheden

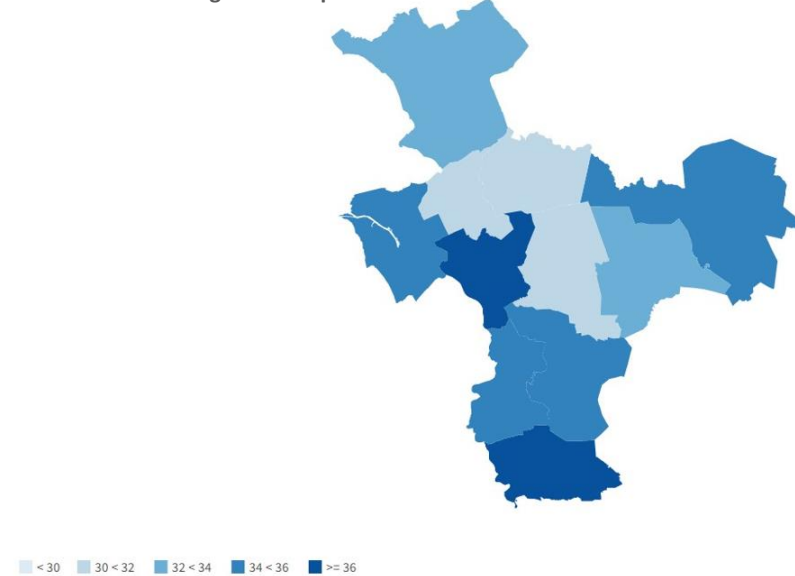
Digitaal vaardig 65 plus



Bron: www.ijssellandscan.nl

In de gemeente Hardenberg is 77% van de inwoners van 65 jaar en ouder digitaal vaardig en kan bijvoorbeeld informatie opzoeken op het internet, e-mailen, online aanvragen doen of afspraken maken en internetbankieren. In de regio is dat 78%.

Gezondheidsvaardigheden 65 plus

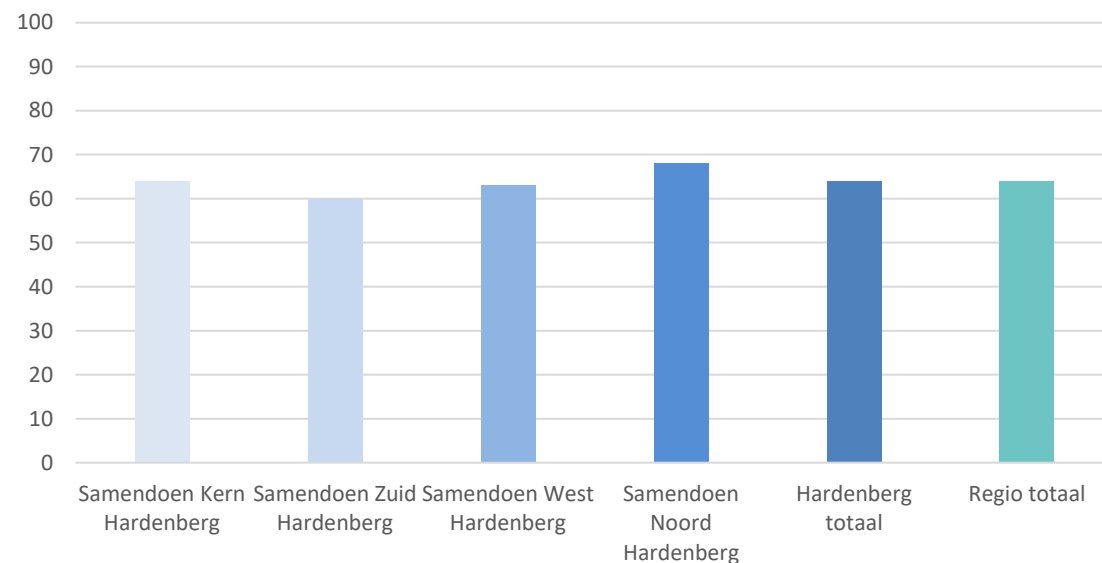


Bron: www.ijssellandscan.nl

Gezondheidsvaardigheden zijn de vaardigheden van mensen om informatie over gezondheid te verkrijgen, te begrijpen, te beoordelen en te gebruiken. Van de inwoners van 65 jaar en ouder in de gemeente Hardenberg heeft 94% voldoende gezondheidsvaardigheden. In de regio is dat 95%.

Vitaal ouder worden – wonen en vallen

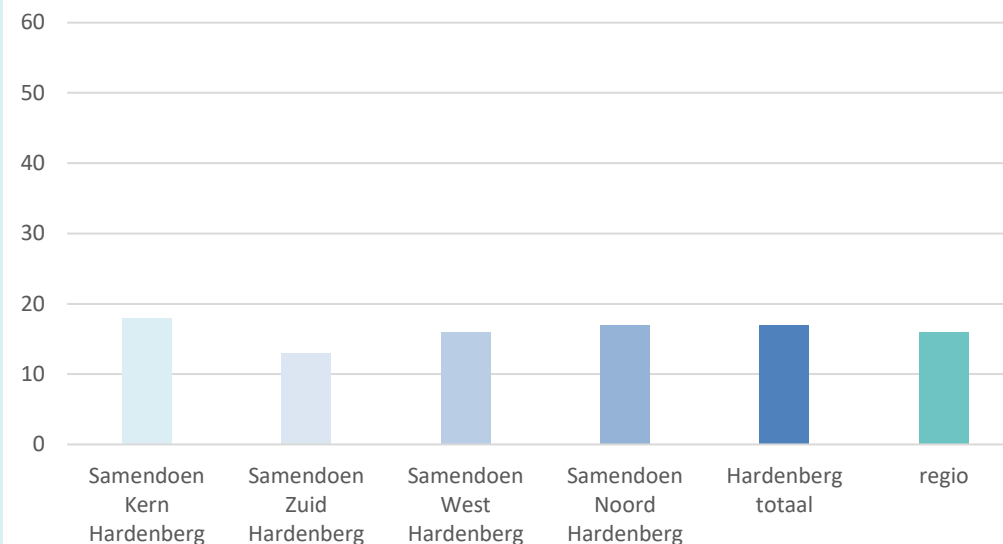
Woning geschikt om ouder in te worden



Bron: www.ijsseilandscan.nl

In gemeente Hardenberg geeft 64% van de inwoners van 65 jaar en ouder aan dat het huis levensloop bestendig is, 11% zegt te willen verhuizen. Belangrijkste redenen om te willen verhuizen zijn het onderhoud van de tuin en problemen met de trappen. Meest genoemde wensen voor een andere woning voor inwoners die willen verhuizen zijn: gelijkvloers wonen, dichtbij voorzieningen en een woning met 2 slaapkamers.

Is gevallen in de afgelopen 3 maanden

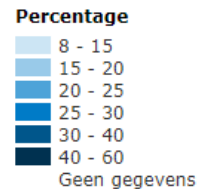


Bron: www.ijsseilandscan.nl

In de gemeente Hardenberg ligt het percentage inwoners (65 jaar en ouder) dat in de afgelopen 3 maanden gevallen is op 17%. In de regio is dat 16%. Inwoners van Samendoen Zuid (13%) geven minder vaak aan dat zij zijn gevallen dan inwoners van de overige Samendoen gebieden.

Vitaal ouder worden – kwetsbaarheid

Broosheid: Algemene broosheid



Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en/CBS/RIVM, bewerking o.b.v. SMAP-methodiek RIVM

Deze kaart toont voor de regio GGD IJsselland het aandeel mensen van 65 jaar en ouder met toenemende kwetsbaarheid (of broosheid). Bij een toenemende kwetsbaarheid is er sprake van een verminderde 'reservecapaciteit'. Daardoor kunnen kleine kwalen of, normaal gesproken, onschuldige incidenten, zoals een toevallige valpartij, eenvoudig uitgroeien tot grote gezondheidsproblemen.

In de gemeente Hardenberg ligt het percentage kwetsbare ouderen (65 jaar en ouder) op 27%. Dit ligt vrijwel gelijk met de regio (26%).